

A kozmosz húsvéti dallama

Ha van jövő zenéje,
akkor az a múltban csendült fel először,
azon a titokzatos, gyönyörű húsvéti
hajnalon.

Első akkordja köszöntötte az új Embert,
Őt, a győzelmes Krisztust,
Aki a győztes Áldozat,
s akin többé nem uralkodik a halál.
Ezt a zenét nem fuvolákra,
hegedűkre, harsonákra, orgonákra,
citerákra, hárfákra írták,
hanem a teremtett kozmosz
rejtett hangjának megszólaltatására.
Erre az éterien fenséges zenére
ráhangolódhat az egész világ:

nagyok és kicsinyek,
szenvedők és sírók,

élők és holtak,

meg a hallgatag dolgok is,

s egyszerre megszólalhat mindenki,

és maga a Mindenség

legszebb hangzása szerint,

az Ő visszhangjaként.

Hisz' az igazán új Ember

van itt ama hajnal óta,

titokzatos messzeségben,

mégis karnyújtásnyira tőled,

lehelet közelben, szív közelben.

Itt van velünk Ő!

Oly' valóságosan, mint szemed,

mellyel mindent látsz,

de látás közben szemedet nem láthatod.

A jövőnek ez a krisztusi, lelki muzsikája
azóta is szól.

Ez a te győzelmes dallamod,

ó, Feltámadott!

Légy áldott, hogy ezt én is hallhatom.

Halleluja Neked mindörökké,

Élő Krisztusom!

(Eberhard Jüngel – ford. dr. Békefy Lajos)

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA

XXII. évfolyam 2. szám

BUDAPEST

2013. március-április

Káté-köszöntők

(14-16. oldal)

**Olaszliszkai
cigánygyülekezet**

(12. oldal)

Nagypéntek – Barabbás „példáján”

Barabbás szabadul, mintegy a halál kapuján át kilépve visszatér újra az életbe, Jézus pedig... Igen, Jézussal pedig mi történik? Az, ami Barabbással kellett volna, hogy történjék. Ami annak a halálra ítélt gonosztevőnek járt volna, azt most mind Jézus kapja. A Barabbásra váró szenvedés mind Jézusé lesz, Barabbás megostoroztatása Jézusra hárul, Barabbás keresztjére Jézus kerül: „Jézus pedig megostoroztatván, kezökbe adá, hogy megfeszíttessék”.

El tudjuk képzelni egyáltalán azt a rettenetességet, azt a kegyetlen nyomorúságot, ami ezek mögött a szavak mögött van? „Kezökbe adá...” Ki-

szolgáltatja, odadobja nekik, odalöki eléjük, mint az állatkertben a húscafatot a vadállatnak. Nesztek! Táplálék! Szaggasztatok! Szinte látom a durva katonamarkokat, amint nyúlnak az áldozat felé, megragadják, letépi ról a ruhát. S kezük között ott vergődik Jézus, meggyötörve, megszegyenítve, amint lemeztelenített háttal rágörbül a rövid korbácsoló oszlopra. „Megostoroztatván...” Szinte hallani lehet e szó mögött az ötágú, ólomvégű szíjostor suhogását a levegőben. Ahova ezek lecsapódnak, ott szakad a bőr, ronggyá tépődik a hús, patakokban folyik a vér. Nem is bírhatja soká Jézus. Összeroskad, megtörve

az ütések alatt, s már olyan csak, mint egy darab szerencsétlenség, vonagló fereg, nem is ember. Igen, ez mind benne ebben a szóban, hogy „megostoroztatván...”

És ez még csak a nyitánya az igazi nyomorúságnak. Rúgva, lökve, kiabálva rángatják fel a földről. Meg ne haljon idő előtt! Vonszolják, hajtják, végig a szent város utcáin. Át a városkapun, fel a Golgota dombra. Ott kezénél és lábánál fogva a durva gerendákra szögezik. És ott függ Jézus, szitkokat és gúnyt köpködő emberek között tehetetlenül a bitófán. És vérzik... és lassan meghal...

És mindez az a pokol volt, ami Barabbást várta. Barabbás-

nak készült. Emberi igazságszolgáltatás szerint is, meg az isteni szerint is. Ez várt volna Barabbásra jog szerint. Az a korbácsoló oszlop, meg a keresztfa. Istennek ebben a rettentő ítéletében igazság szerint Barabbásnak kellett volna alámerülnie. Ezeket a pokoli kínokat Barabbásnak kellett volna végigszenednie. Ímé, milyen rettentő árat kellett fizetnie Jézusnak azért, amiért Barabbás megszabadult. Amikor Barabbás ezen a napon szabad emberként járkal Jeruzsálem utcáin, és újra beléphet az életbe, ugyanakkor Jézusnak vinnie kell Jeruzsálem utcáin a keresztet, be kell lépnie a halálba. Ahhoz, hogy

az a Nagypéntek Barabbás számára az élet napja lehessen, Jézus számára a halál napja kellett, hogy legyen. Jézusnak a gyilkos Barabbás, a hitvány gonosz ember útját kellett végigjárnia, stációról stációra, a megostoroztatáson keresztül a kereszthaláláig. – Így került szabadlábra Barabbás.

„Akkor elbocsátá nékik Barabbást.” Hát ezt azután legkevésbé várta és remélte ez az ember. Képzelnék csak el, amint ott ül a börtönben. Lázadásért és gyilkosságért tartóztatták le. Reménytelen eset. Ki van zárva a szabadulás. A római hatóság nem sokat teketóriázik az ilyen emberekkel. Ott ül a börtönben. Pár óra még talán, és vége van. Ez biztos. De olyan borzasztó! Hiszen az élet megiscsak a legdrágább valami. Ösztönösen is ragaszkodunk hozzá. És olyan nehéz, különösen fiatalon, egészségesen elszakadni tőle. De muszáj! A római hatóság kérlelhetetlen. Barabbásnak meg kell halnia. Előbb megostoroztatni, azután megfeszíttetni, és meghalni. Akkor egyszerre, egészen váratlanul, amikor már teljesen leszámolt az élettel, valami olyan történik, ami még soha: lépések hallatszanak a folyosón, kulcs csikorog a zárban, nyílik az ajtó, s beszél egy hang a rabnak: „Barabbás! Szabad vagy! Más valaki halt meg helyetted. Mehetsz haza! „Akkor elbocsátá nékik Barabbást...” Hogy ez mit jelenthetett Barabbás számára? Ki tudná azt elmondani? Micsoda öröm, kacagás, megrendítő boldog élmény lehet: visszakapni az életet. Hát igen. Jézust átadták megostoroztatásra és megfeszítésre, Barabbás mehet, Barabbás szabad... „Akkor elbocsátá nékik Barabbást”?

Hogy azután lelkileg is jelentett-e valamit ez a megrendítő élmény Barabbás számára, azt már nem tudom. De azt sem tudom, hogy az egész nagypéntek és ez a nagypénteki istentisztelet jelent-e valamit lelkileg a te számodra? A Bibliában nem olvasunk többé Barabbásról. Nem tudjuk: vajon megtért-e ez az ember később? De nem is tartozik rá. Én itt most nem Barabbás megtéréséről prédikálok, hanem Jézus Krisztusról, mégpedig mint megfeszítettről. Mint Aki Barabbásért is megfeszítetett. És ez Barabbás számára is az üdvösség lehetősége volt. Kimondhatatlan nagy lehetőség. Mert Jézus nélkül Barabbás néhány órán belül a halál kapuján sétált volna be az örök kárhozatba. Így pedig, hogy Jézust végezték ki helyette, Barabbás szabad, élhet, láthatja a napot, járhat-kelhet Jeruzsálem utcáin, újratekesheti az egész életét.

Mindenesetre ennek a halál által már megragadott embernek a számára újra megnyílt az élet kapuja is. Ha volt valaha oka az embernek nagy hálával nézni fel Jézus keresztségére, akkor elsősorban ennek a Barabbásnak lehetett. Hiszen azáltal, hogy Jézus meghalt, élhet ő. Egy végzetes csere történik itt: Jézust ítélik el Barabbás, a bűnös helyett, és Barabbást mentik fel Jézus, az ártatlan helyett.

Ez személy- és szerepcseré. Isten Jézust ítélte el helyettünk. Az én vétkeket is, meg a tetedet is maga az Isten Jézusra rakta rá, tehát Ő maga is beleegyezett abba a cserébe, amit ott Barabbással kapcsolatban a nép javasolt. Így lesz szabad a bűnös, mert az igaz elítéltetik. Jézus odaáll a te helyedre, a maga helyére pedig odaállít téged: cserél veled, és éppen ezzel a megfoghatatlan cserével hajtja végre a megváltásodat.

Képzelnék el azt a felséges jelenetet, amikor a börtönőr megnyitja a cella ajtaját és bekiált a rabnak: Barabbás, szabad vagy! Ezt a jó hírt szeretném most hozni nektek is, akárhonnét jött valaki, akármilyen bűnök emléke nehezedik a lelkére, Isten üzeni: szabad vagy! Más valaki halt meg helyetted. Igen, a nagypéntek, mindaz, ami ezen a napon történt, azt jelenti, hogy az élő Isten, az igazságos Bíró teljes amnesztiát hirdet mindenkinek, feltétel nélkül. Nem azért, mert kérte valaki, vagy megbánta bűneit, hanem Jézusért. Azért, mert Jézus a bűnösökért meghalt. Amnesztia! Ez a szó ma a világi hatóság jóvoltából új tartalommal van tele nagyon sok ember számára. Rengeteg szorongó szív megdöbben hallatára. – Vajon kinek dobban meg a szíve, amikor a mennyei hatóság hirdet örök amnesztiát? Nézzétek, Barabbásnak is szabad volt ezt a hihetetlen örömhírt azonnal elhinnie, amint a tudomására hozták. Neked is szabad elhinned, most, azonnal, minden feltétel nélkül. Nem kell előbb méltóvá lenned rá, Barabbás sem volt méltó. Méltatlanságod teljes tudatában, megoldatlan életed problémáinak kellős közepén, kéretlenül és váratlanul ér az örömhír: szabad vagy! Krisztus halt meg helyetted.

Igen, atyámfiai, Barabbás története egy döbbenetes igehirdetés, aminek a lényege ez: Jézus meghalt, hogy mi élhessünk általa! Ó, ha legalább egy-egy ilyen nagypénteken beleremegne a lelkünk a megváltásnak ebbe a csodájába! De ennek van feltétele, mégpedig az, hogy Barabbásban magunkra ismerjünk. Hogy ez a szó: bű-

nös, ne csak szó legyen számunkra, hanem igazán átélt valóság!

Aki nem érzi magát bűnösnek, annak nincs mit keresnie a nagypénteki istentiszteleten. Aki nem érzi magát bűnösnek, az most teljes komolysággal tegye fel magának ugyanazt a kérdést, amit Pilátus nagy tanácsalanságában így fogalmazott meg: „Mit cselekedjem hát Jézussal, akit Krisztusnak hívnak?” (Mt 27,22b). Aki nem bűnös, annak a számára az egész golgotai jelenet botrány. Csak az elítélt bűnösök, csak a keresztes érdemlők, csak a kárhozat várományosai számára van hely a Golgotán.

A nagypéntek csak bűnösöknek való. Csak az ilyen embernek jelent örömhírt, evangéliumot. Mert csak az ilyen ember tudja méltányolni, hogy lám, már az ő helyét elfoglalta valaki más, az ő keresztségén ott függ más, az ő életének a sebeitől már vérzik valaki más, az ő halálát már elszenvedte valaki más. Ez a megváltás: élni, mert Jézus meghalt.

Joó Sándor

A FÖLTÁMADOTT

*Latrok között, a gyászos, csonka péntek,
Hasadt kárpitja a mogorva égnek,*

*Az ecet és epe, a szörnyű lándzsa
Már messze, régen elmaradt utána.*

*Kín és halál csak kusza, kurta álom,
És élni, élni jó e szép világon.*

*Mögötte áldott harminchárom éve,
Előtte: az öröm mély messzesége.*

*És negyven napra, hogy az égbe tartott,
Úgy hívták, vonták még a földi partok.*

*Oly idegenül tündökölt a menny még,
S oly szédítőnek tűnt a végtelenség.*

*Folyton lenézett, búcsút mondvá halkan,
És fájó szívvel szállt a szűz magasban.*

*S a ragyogó azúron át a lelke
A Genezáret kékségét kereste.*

Juhász Gyula

Az Ige körül

Húsvét a mennyben – jelenet két színpadon

Zakariás könyve 3. rész alapján

Kedves presbiter testvérem! Zakariás könyve egy mennyei jelenetbe enged betekintést, miközben a földön valóságos történelmi események zajlanak. Nekünk, az utókor szemlélőjének megadatik az a lehetőség, hogy egyszerre lássuk ezt a két színteret, mintha egy olyan színháznak lennének nézői, ahol egyszerre két színpadon játszódik az esemény.

- Zajlik egyrészt a mennyben egy tárgyalás, annak rendje és módja szerint bíróval, vádlottal, vádlóval, sőt még bírósági személyzetet is láthatunk.

- Eközben a vádlott egy valóságos, élő földi személy, Jósua főpap.

- Megtörténik az ítélethozatal a mennyben, miközben a Földön még csak évszázadokkal később lesz nyilvánvalóvá, hogy mi is történt.

Tárjuk fel együtt ennek titkait!

A Földön – történelmi környezet

Jósua valóságos földi személy. Főpap. Akkor élt, amikor a nép visszatérhetett a babiloni fogságból. Nevével Haggeus próféta könyvének első versében találkozunk. Haggeus próféta szemrehányólag rója fel a népnek, és személy szerint a nép világi és vallási vezetőjének – Zerubbábelnek és Jósuának, hogy a nép már faburkolatos házakban lakik, tehát már luxusra is költ, s közben a templom romokban hever (Hag. 1,1-4). A folytatásban azt olvassuk, hogy hallgattak Haggeus próféta üzenetére, és nekiláttak a templom építésének. Az Úr pedig üzent megint – de már nem szemrehányóan: „*Én veletek vagyok!*”

Egy másik híradás is szól Jósua főpapról, mégpedig Ezsdrás könyvében a 3. rész arról ad hírt, hogy Jósua főpap vezetésével újra megkezdtek a naponkénti áldozatot, vagyis Jósua, valamint a nép kapcsolata helyreállt Istennel.

A mennyben – bírósági tárgyalás

Jósua a Földön valóságos főpapként él, de nem végzi az Istentől rendelt szolgálatát, mivel nincs templom, nincs áldozat sem. És itt egyszer csak azt látjuk, hogy ott áll az Úr angyala előtt a mennyben. Él a Földön, de titokzatosan ott van személyisége a mennyei

bíróság előtt valóságosan. Az Úr angyala a bíró, Jósua a vádlott, a Sátán pedig a vádló, aki minden rosszat felhoz ellene. Célja, hogy elítéljék Jósuát, mert akkor bukik a főpap, vagyis bukik Isten képviselője, s vele együtt le lehet jártni az egész vallást. Nevetségessé lehet tenni Istent.

Jósua ott áll papi ruhájában, és szinte látjuk, hogy a Sátán sárral dobálja, és a sár nagy sötét foltokat ejt a fehér gyolcsból szőtt papi paláston. Jósuának nincs védője. A Sátán áll azon a helyen, ahol a védő szokott: a vádlott jobb keze felől. A papi ruha egyre szennyesebb, és Jósuának nincs módja rá, hogy kimossa...

Jósuával már megismerkedtünk a Földön, s láttuk, hogy nincs a helyén. Lelki ruhája szennyes.

Megismerkedtünk a Sátánnal is, aki a védő helyét bitorolva gyűjti Jósua fejére a terhelő vádakat. Ellenség. Ellensége Jósuának, de alapvetően Jósua Urának akar ártani.

De ki az Úr angyala, aki a bírói székben ül? Kit illet meg a bíraskodás joga? Hogy mondjuk az Apostoli Hitvallásban? „Onnan jön el ítélni élőket és holtakat”... Igen, ezen a mennyei tárgyaláson Krisztus, az Élő Isten Fia ül a bírói székben és hallgatja a vádat. De egyszer csak int az előtte álló bírósági szolgálattevőknek:

„*Vegyétek le róla a piszkos ruhát!*”

Miért? Talán nem igaz a vád? Nem azért... hanem kegyelemből!

„*Neki pedig ezt mondta: Nézd! Elvettem a bűnödöt, és díszes ruhába öltöztetlek téged.*”

Emlékeztek rá, testvéreim, amikor a bénát beeresztik társai a tető megbontásával Jézus elé, hogy mit mond Jézus a bénának? „*Ember, megbocsáttattak a te bűneid*” (Lk 5,20).

Amikor az Ószövetségben azt olvassuk, hogy az ÚR angyala – nagy Ú-val és nagy R-rel – akkor ott Krisztusról van szó. Csak neki van hatalma a bűnöket megbocsájtani. Ő vette magára a mi szennyes ruhánkat, s ajándékozta nekünk az ő tiszta ruháját.

De szó van itt még süvegről is. A papi öltözethez ugyanis süveg is tartozott, mégpedig olyan, aminek a homlok oldalán felirat volt arany betűkkel „az Úrnak szentelt”. Elkülönített az ÚR számára. Többé már nem a Sátán tulajdona. Nem csak a múltja, de a jelené és jövője is a kegyelem alá került!

A mennyei tárgyalás földi vonatkozásai

Nézzük még egyszer, hogy mi is történt eközben a Földön!

Isten elküldte prófétáját, Haggeust, igen súlyos szemrehányásokkal. Ennek tragikus következményei lesznek. Isten meghirdeti ítéletét, de nem azért, hogy elveszítsen, hanem azért, hogy szembesítsen bűneinkkel, és megszabadítson.

Testvéreim! Óriási üzenete ez ennek az igazsakasznak!

Figyeljük meg! Jósua még nem csinált semmit. Előbb született meg a döntés a mennyben a ruhacseréről: a bűnbocsánatról. Így a főpap már fehér ruhában, Isten dicsőségének képviselőjeként állhat a nép elé. Élére is áll a templomépítésnek, és idővel megindul az istentisztelet is.

Evvel szemben a Sátán azért vádol, hogy tönkretegy. Besároz, aztán azt mondja, hogy na, így nem állhatsz Isten elé. Rád terheli a bűnödöt, de nem oldoz fel, mert nem tud, de nem is akar. Célja, hogy elveszítsen, aztán rabságban tartson, s újra meg újra emlékeztessen bűnödre.

A személyes üzenet

Ezen a ponton szeretném személyessé tenni az üzenetet. Amikor Isten Igéje megszólít egy ígehirdetés alatt, akkor egyrészt megerősít a hitben, másrészt feladatot ad.

A megerősítés vonatkozik a múltra: „*Nézd! Elvettem a bűnödöt, és díszes ruhába öltöztetlek téged.*” Másrészt vonatkozik a jövőre: „*megengedem neked, hogy az itt állók között járd-kelj.*” Ne feledjük, az ÚR angyala, Jézus Krisztus akkor is, most is a mennyben van, és ül Atya Isten jobbán! Az ígéret, hogy az itt állók között járd-kelj, Jézusnak arra az ígéretére vonatkozik, hogy előre ment, hogy helyet készítsen a választottaknak.

Kedves Testvérem! Ma nekünk üzeni a Seregek Ura, hogy a váltság megtörtént. Azt csak hálával el kell fogadnunk. Azt kiérdemelni nem tudjuk, csak hitünk kinyújtott kezével átvenni! „*Higgy az Úr Jézusban*” – mondja Pál a filippi börtönőrnek. Mint ahogy Jósua, mi is csak hittel tudjuk elfogadni a kegyelmet.

A Sarjadék eljövetele

Amikor Isten elhív, és Krisztus helyettes áldozatáért bűneinket eltörli, akkor feladattal is megbíz. A feladat az, hogy adjuk tovább az örömhírt, amit kaptunk! Jósuára még azt bízta a Seregek Ura, hogy az eljövendő Messiásról tegyen bizonyosságot. Őt is a Jézus Krisztusba vetett hite tartotta meg az üdvösségre, de ő még az eljövendő Megváltóban hitt. Mi már – az Újszövetség népe – az értünk meghalt és feltámadott Jézus Krisztusban hiszünk.

A 7. versben a Seregek Ura megszólítja az ígehirdetőt, és általa a gyülekezetet:

Azt olvastam a Bibliában... (9.)

...hogy Jézus Krisztus a tanítványokat szolgálatra indulása előtt így igazítja el: „*Pogányok útjára ne menjetek és samaritanusok városába ne menjetek be, hanem menjetek inkább Izráel házának eltévelyedett juhaihoz...*” (Máté 10,5-6) – Viszont gyökeresen ellenkező értelmű parancsot ad mennybemenetelekor: „...*tegyetek tanítványokká minden népeket...*” (Máté 28,19-20). Ezzel ellentmondást hoz létre. Hogyan értsük ezt?

* * *

Valamennyi evangélium terjedelmének egyharmadát szánja Jézus életének utolsó hetére (Virágvasárnap, Nagycsütörtök, Nagypéntek, Húsvét). Az összegyülekezet ezt a hetet tekintette Jézus Krisztus küldetése főidőszakának. (Még 500 évvel később is, amikor Dionysios Exiguus római apát, csillagász Róma bukását követően arra kap megbízást, hogy készítsen keresztyén naptárt. Kiindulási pontnak Jézus halálát vette. Ez feltehetően Kr. u. 30. április 7.) Életének többi 33 évére marad az evangéliumok kétharmada.

A későbbi keresztyén dogmatika és filozófia Nagypéntek-Húsvétot „Eonváltás”-nak tekinti. Ezt megelőzte egy történelmi világcorszak. Most egy minőségében más „eszkatologikus”, azaz végkorszak kezdődött, melyben „Elközelített az Isten országa”. Ebben alapvetően más törvények uralkodnak, mint az előzőben.

Nagypéntek előtt – logikusan – csak saját népéhez küldi tanítványait. (A Palesztinában levő Dekapolisz – Tízváros – lakossága pogány, zömmel katonai veteránokból és családjukból áll. Samária és vidéke pedig zsidó szemmel nézve még a pogánynál is rosszabb.) Sürgetően fontos, hogy Izráel egész népe mihamarabb hallja és elfogadja Isten mentő evangéliumát.

Jézus Krisztus feltámadásával új világkorszak kezdődött. Erre utal „trónralépési nyilatkozata”: „Nékem adatott – Istentől – minden hatalom mennyen és a földön.” Az idézett mondat az ókori keleti uralkodó protokoláris trónralépési nyilatkozata. Ez azt jelenti, hogy minden eddigi törvény érvényét veszíti, s az új uralkodó rendelkezései a mérvadók. A tanítványok is új stratégiai parancsot kapnak. Küldetésük világraszóló!

E parancsnak azonnal, tűzön-vízen át engedelmessé kell. Ennek következtében már Tibérius császár uralkodásának utolsó évében – Kr. u. 37-38-ban – már Britanniá-

ban is volt keresztyén eklézsia. (Palesztinától kb. 5000 km-re, gyalogolva...) Nem is szólva Európa tájairól és Ázsiáról. Az ApCsel 18,26kk szakasz kissé mesésen hangzik közép-európai fülnek. Szerecsenország királyné asszonyának főkomornyikja – mai kifejezéssel pénzügyminiszter – megkeresztelkedéséről olvasunk. Etiópiában ekkor jött létre a világ első országos eklézsiája: a kopt keresztyén egyház. Mint nép egyház. Az etiópok addig is Mózes-hitűek voltak.

A keresztyénség első századaiban vértanúk tízezrei áldozták életüket, mert vállalták a biradalom által államellenesnek minősített krisztusi tanítást. (Ezt egy mondat-

ban foglalja össze Lukács evangélista [2,14], Jézus születésekor ugyanis ez a mennyei szózat hangzik el: „Dicsőség mennyben az Istennek és a földön békesség és jóakarattal embereknek.” A római császár Augustus előzőleg nyilvánította magát istenné. A Pax Romana (római béke) pedig kardélen és pontos adófizetéssel nyugodott...) – Ezt a császári hatalom hadüzenetként értékelte.

A történelmi keresztyénség hol hűségesen, hol Jézus parancsát nem teljesítve élte történelmét. A XX. sz. elején, 1910-ben – a század prófétái alakja – *Mott János*, aki mindenkinél jobban ismerte a világhelyzetet, az edinburghi világkonferencián meghir-

dette a „*Keresztyén misszió döntő órája*” c. programot. Ez a világ evangelizálását jelentette, még ebben a nemzedékben! A kezdeti lelkesültséget felváltotta a télettség. A szokásos „keresztyén” teszetoszaságba beleszólt az I. és a II. világháború. A kommunizmus sem volt télet. Majdnem világméretű hódítást végzett. Elterjesztette a neo-liberális és libertinus gondolkodást. Most pedig már Európa bújik ijedten a sarokba a hódító iszlámtól tartva, és más állalásoktól félve.

Parancsmegtagadók lettünk. Az egykori magyar Külmisziói Szövetség elnöke, az áldott emléké *Dr. Csia Sándor* MÁV igazgató-főorvos egy előadásában levonta a következtetést: Isten ítélete rajtunk. Ugyanis katonáknál parancsmegtagadásért főbelövés jár...

Magyarországon is voltak jótét lelkek, kiket nem hagyott nyugodni az Úr missziói parancsa. *Kunst Irén, Pántea Erzsébet, Molnár Mária, a Babos-házaspár és támogatóik*. Vitték távol-keletre az evangélium felszabadító üzenetét. *A misszió parancsa azonban ma is, Magyarországon is érvényes.*

P. V.

„Hallgass ide, Jósua főpap, társaidal együtt, akik előtted ülnek!” Ti együtt vagytok tanúi annak a csodának, hogy a világot teremtő és fenntartó Isten az ellene lázadó, vagy akaratát közömbösen mellőző embert nem egyszerűen eltörli, és merőben újat teremt – mint a fazekas –, hanem Egyszülött Fiát küldi halálba, hogy helyreállítsa, ami elromlott.

Az Ige körül

Evvel az üzenettel küld ma is minden igehirdetőt és bizonyágtévőt az Úr Isten. Letesz ide elének is jelképesen egy követ, mint ahogy Jósua elé letett. Ez a kő az a Szepletkő, amit Jézus Krisztus magára vonatkoztatott: „*Az a kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a*

sarokkő, az Úrtól lett ez, és csodálatos a mi szemünkben” (Mt 21,42). Így teljesedett be a zakariási prófécia – és mi ennek tanúi vagyunk –, hogy „*Egy napon eltörlöm ennek az országnak a bűnét*”.

Ámen.

Dr. Viczián Miklós

(Elhangzott a február 9-ei kibővített elnökségi ülésen Budapesten)

A nyilvánosság

„Megint beszélünk, s csak beszélünk,
A nyelv mozog, s a kéz pihen:
Azt akarják, hogy Magyarország
Inkább kofa, mint hős legyen.”
(Petőfi Sándor)

„Pi-ár munka” – mondják a nyugat-majmolók. Mi magyarok ezt úgy hívjuk: közéleti kapcsolattartás (Public Relations). Mivel pedig mi reformátusok a reformáció óta foggal-körömmel küzdünk elidegenítő törekvésekkel szemben, nem csak mondjuk, de gyakoroljuk is a közéleti kapcsolattartást.

Itt nem arról van szó, hogy a lelkész legyen „jóban” az önkormányzattal – azzal a hátsó gondolattal, hátha cseppen-csurran valami az egyház javára... Itt arról van szó, hogy a magyar nép tudja – és érezze –, hogy ő Isten népe, ő az egyház, és az egyház érte létezik. Mit ér a legkitűnőbb áru, szolgáltatás, ha senki nem tud róla? (Nemrégiben okos könyvet vettünk 50 példányban negyedáron. Kirakatot sohasem látott. „Nem volt rá igény” – mondja az eladó.) Mit ér a tiszta hit, ha nincs látszata. „Úgy fénylik a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” (Máté 5,16). Mit ér a legszebb és legkegyesebb keresztyén tevékenység, ha a templom falán túl senki nem tud róla?

1986-ban az egyik budapesti templom kerítését festette a gyülekezet ifjúsága. Szombatonként együtt imádkoztak, épültek a gyülekezeti ház egyik szobájában. Most vagy huszan kerítést festettek. Számos járókelő megszólította őket: „Üzemel ez a templom?” (A templomnak három utcai bejárata van. Ám legalább húsz, részben elszáradt fa takarta. A kapukon hétköznap rozsdás lánc. Vasárnaponként – amikor egyébként üres volt az utca – a láncok egy órányi időre lekerültek.) A kerítésfestés nyomán észrevehetően megszaporodott az istentiszteleten résztvevők száma.

„Jó bornak is kell a jó cégér” – mondja a régi szólás. Az evangé-

lium – az örömhír – szépségének is sugározni kell. A hajdani zárt faluközösség megjelent a templomban. Nemcsak az istentiszteletnek volt meg a rendje (mindenki tudta, mi miért van, s következnek?), de az érkezésnek és a távozásnak is. Mindenki tudta, kivel találkozik, s annak mi a gondja-baja. Egy óra múltán – még az is, aki háztűz-örzítő volt – tudta, miről volt szó, s mi történt. Újévtől következő Ő-évig mindennek ideje és rendje volt.

A háborúval és a kommunizmus érkezével szétrobbantották a faluközösséget. Elhintették a bizalmatlanságot. Az egyházi hirdetéseket (ama bizonyos „pi-ár”-munkát) a minimum alá szorította a konkurenciától rettegő és azt gyűlölő hatalom. Innen érthető, hogy leparancsolta a hirdetőtáblákat is, sőt a templomajtóra kitett hirdetéseket is. Sőt kitalálta a „suttagó klerikális propaganda” fogalmát. De sok lelkészt és presbitert juttattak börtönbe vagy tettek „fekete listára” azért, hogy a törvényes hittanbeiratás időpontját megüzenték. Az őrségi Bajánsenye templománál volt az autóbusz-megálló. Estéknél itt várták az iskolások járatuk érkezését. Szemben a tejgyűjtő állomás. Adventben a templom ablakba tett hangszórón át 12 karácsonyi ének hangzott el. Mindenki örült a „karácsonyi hangulatnak”. A tanácselnök kemény szóval tiltotta az éneket. Ámde tehetlenné vált, amikor megkapta a felvilágosítást, hogy a fal külső síkján belül levő hangszóróhoz semmi köze! A gonosz retteg a nyilvánosságtól. Az örömhír viszont kívánja a nyilvánosságot.

Ma már senki nem akadályozhatja az evangélium nyilvánosságát. A presbitérium készítsen írásos egyházközszégi híradót, ismertető leporellót. Éljen a fényképezés és videózás minden lehetőségével. Szeressen be traktátusokat, könyveket és terjessze azokat. Adjon ki 1-2 oldalas „szórólapokat”, akár más gyülekezettel összefogva. Az internet korában pedig a legkisebb gyülekezet dolgai is nyilvánosságot kapnak akár a föld túlfelén. Erre is áll: „Ébredj bizonyágtévő lélek...”

P. V.

Szenvedése és halálból való feltámadása előtt a hit még nem volt minden tekintetben megalapozva, mivel a megalapozás Krisztus feltámadásában történt.

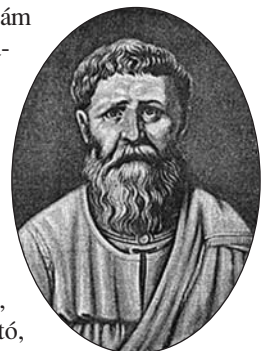
De civ. Dei XVIII/LIV

E gondolat alátámasztására természetesen igei hivatkozással él, tudniillik Pál apostol athéni beszédéből idéz a következőképpen: „...ítélkezni fog a világ felett igazságban egy férfi által, akiben megalapozta a hitet mindenki számára azzal, hogy feltámasztotta őt a halálból” (ApCsel 17,31). Ha az igazságot mai fordításokban keressük, akkor észre kell vennünk, hogy azoktól eltér, ami talán egyesekben kételyeket ébreszt. A valóság azonban az, hogy jelen esetben nem a szövegvariáns, illetve a ma elfogadott szöveggel való megegyezés a fontos, hanem egy igazság föltárása. Azt mondja ugyanis Augustinus, hogy a hit megalapozása Krisztus föltámadásában történt. Ezzel viszont azt mondja ki – igaz,

Aprópó

közvetve –, hogy a hit alapja a föltámadás-hit, nem megfélemlítés a szenvedésről sem. Mi többnyire Krisztus keresztségéről, véres szenvedéséről beszélünk. Az Isten hatalmas földi munkája azonban a kereszthen nem ért véget, a váltságművet tovább gondolta, és tökéletesen fejezte be. Nem lenne ugyanis elegendő, ha Jézus Krisztus csak a bűntől váltott volna meg, a haláltól azonban nem, mert a bűntől való szabaddal épp a föltámadásban nyeri el értelmét. Hiszen mi értelme lenne a büntetéstől megszabadulni, ha egyáltalán nincs föltámadás, következésképpen a számonkérés nem lehetséges? Magam is sokat gondolkodtam, hogy a kereszttel miért nem került be az üres sír ábrázolása keresztyén szimbólumaink közé? Pedig a krisztusi hit a föltámadásban fejeződik ki a legteljesebben. Az emberek jelentős része elfogadja nagy-

péntek borzalmát, ám amikor a föltámadásról van szó, a hit végzetesen megbicsaklik. Még a halál uralkodik és nem a föltámadás. Jézus halála nagyon is emberi, ez még fölfogható, de a föltámadáshoz hit

kell. És e nélkül a bizonyosság nélkül semmit sem ér a hitünk. Talán sokkal jobban kellene hangsúlyozni, hogy az Úr napja nem a hatodik, a szenvedés napja, hanem az első, azaz a vasárnap, a föltámadásé. A Golgota törvény, a kereszthen ítélkezik fölöttünk, bár nem rajtunk; az üres sír a teljes kegyelem. Magasztaljuk Őt, aki a Bárány föltámadásában minden tekintetben megalapozta hitünket!

Apostagi Zoltán

MAGYAR PRESBITER

AZ ORSZÁGOS REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG KÖRLEVELE

Szerkesztőség:
Budapest, VII. Vilmos király-úti 5.
Telefon: 136-944.
Kiadóhely: XIV. Hermina-út 51.
Megjelenik évente ötször.

Főszerkesztő:
DR. RAVASZ LÁSZLÓ.
Felolvasó szerkesztő:
SZABÓ IMRE

A Magyar Presbiter az ország presbitereinek
sz. ÜRÖMÉ. lapján felelős szerk.
Kérjük a prezbiteriumokat, hogy ezt a lapot
amely évben a 10. számot kiadják, az
Akiknek szívesen megadják a lapunkat,
120 Ft. kérésűvel keressék.

Händel halála

Az úrasztalához készülőknek intelmül és biztatásul

„...én tudom, hogy az én Megváltóm él,
és utoljára az én porom felett megáll”

Jób 19,25

A Magyar Presbiter 75 évvel ezelőtt, 1938-ban, április havi (10. évfolyam, 1.) számában „Az úrasztalához készülőknek intelmül és biztatásul” címszó alatt elsőként Augustinus úrvacsora előtti imádságát idézi, majd három kisebb történetet közöl.

Húsvét közeledtével a nagy német zeneszerző halála előtti bizonyosságtétele, hitvallása is erőt adhat a felkészülésre, és egyúttal kedvet kaphatunk az ünnephez kapcsolódóan is az örök élményt nyújtó leghíresebb oratorikus művének meghallgatására.

Händel síremléke

* * *

„A világhírű zeneszerző, Händel, mikor élete végét közeledni érezte (1759. április), hű szolgájával a 91. zsoltárt olvastatta. A felolvasás után így szólt: »Gyönyörű volt. Ez az, ami éltet és megnyugtat. Olvass még többet. Olvasd fel az I. Kor. 15. részét.« A szolga kikereste, és olvasta. Händel többször félbeszakította az olvasást: »Várj csak, olvasd még egyszer.« – Kis idő múlva édesanyja kedves énekét olvastatta fel az énekeskönyvből, amely így kezdődik: *»Én bizonyos vagyok hitemben, mely Krisztusommal egyesít. E kincset ki rabolhatná el tőlem, Melyet vérével nevetre írt.«* – A beteg ajkai suttogtak, s a szavakat együtt mondotta a felolvasóval, noha kívülről tudta. Aztán így szólt: »Óh, be jó, hogy valaki ilyen bizonyos lehet hitében. Mily dicsőséges is az evangéliumi egyház, hogy Isten ingyen való kegyelmét prédikálja a Krisztus által, mint a bűnösök reménységét. Ha a saját cselekedeteink árán lehetne csak üdvözlőnk – óh szerelmes Isten – mi lenne velünk. Ami jó van bennünk, az is nem mind az Isten ajándéka-e?! Amit pedig úgy kapott ajándékba, arra nem hivatkozhatik, mint érdemre. Meg aztán megcselekedtünk-e mindent, amit tehattünk volna, vagy meg kellett volna tennünk? Óh, de sok minden vádol bennünket. Ha a kegyelemről szóló tanítás nem igaz, akkor oda minden reménység is.«

»Mikor ifjú voltam, Itáliában rá akartak venni, hogy katolizáljak. Uram, én Istenem, hálát adok neked, hogy segítségemre voltál, és nem kerültem bele abba a hálóba, mert most mi volna a vigasztalásom? Valóban, Luther Márton doktor találta meg az iga-

zi evangéliumot, hogy a Jézus Krisztusban hívőnek kegyelemből adatik az üdvösség. Ebbe a kegyelembe fogódom, mind a két kezemmel.«

Händel gyakran kifejezett vágya, hogy Megváltója halála napján halhasson meg, – teljesedett. Nagypénteken lehelte ki nagy lelkét az evangéliumi egyháznak ez a hű tagja, ezekkel a szavakkal: »Uram Jézus, vedd magadhoz lelkemet. Veleld haljak, s veled támadhassak fel.«

Sírja felett Londonban, a Westminster apátságban egy mélyértelmű emlékmű van. Életnagyságú szobra ott áll egy orgona előtt, kezében kotta, amelyen tisztán olvasható:

»Tudom, az én Megváltóm él.«”

* * *

Bár életrajzában újabb kutatói szerint *Georg Friedrich Händel* (Halle a. d. Saale, 1685. február 23. – London, 1759. április 14.)

egészen pontosan nem nagypénteken, hanem nagyszombat reggelén hunyt el, de ez, azt hiszem, nem változtat a lényegen. Apja, Georg Händel (1622–1697) a brandenburgi választófejedelem udvari orvosa, belső inasa volt, édesanyja pedig a giebichensteini evangélikus lelkész leánya, Dorothea Taust volt (1651–1731). Händel Londonban élete végéig vasárnaponként a lakóháza közelében álló angol

rítusú lutheránus Szent György templomba járt.

S a Louis François Roubillac (1702–1762) által 1761-ben készített gyönyörű síremléken, a kezében tartott kottán valóban jól olvashatók a *Messias*ból vett híres sorok:

„I know that my Redeemer liveth,
and that He shall stand at the latter day
upon the earth;”
Jób 19,25.

Ez a szép ária (III. rész, 40.) közvetlenül a talán legközismertebb Halleluja kórus (II. rész, 39.) után következik.

(Messiah, 1741. Ósbemutatója: Dublin, Neale’s Music Hall 1742. április 13.; London, Covent Garden 1743. március 23.)

Händel édesanyjának kedves éneke pedig, melyet a nagy zeneszerző eszerint a halálos ágyán is felidézett, Pál apostolnak Timótheushoz írt második levele 1. részének 12. versét idézi, „...tudom, kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy ő az én nála letett kincsemet meg tudja őrizni ama napra.”

„Ich bin gewiß in meinem Glauben,
der mich in Christum einverleibt.
Wer kann mir dieses Kleinod rauben,
das mir sein Blut und Tot verschreibt?”

(1726, Benjamin Schmolck 1672–1737)

Dr. Kis Domokos Dániel

40 éve történt

Presbiter-, lelkész-találkozó Dardzsilingben

Jakabos Ödönre emlékezünk. Emlékezünk!

Ki is az a Jakabos Ödön? – Ha körbejárjuk e széles hazát, talán száz ember tudja, ki viselte ezt a nevet. Sajnos Erdélyben is megfélemeznek róla. – Élt 39 esztendő. Meghalt 1979. október 22-én. Nyugszik szülővárosa református temetőjében, Kézdivásárhelyen. Lakott a Bem József utcában. Itt beszélgettünk vele az Indiai Köztársaság elnökétől – az ottani rezidencián – kapott indiai zászló alatt.

1940. január 25-én született. Zseniket és hősokeket termő Háromszék fia. Földrajztanár szeretett volna lenni, ám az egyetem hatalmas urait nem vonzotta egy újabb magyar diák. Így lett belőle vasúti technikus. Már 14 éves korában nem tudott szabadulni földije: tiszteletes és tudós Kőrösi Csoma Sándor varázsától. Gyűjti a róla szóló könyveket. Dokumentumok másolatait szerzi be – az akkori Romániában! – az egész világról, hogy mindent megtudjon eszményképéről. E célból megtanulta az esperantó, a német, angol, francia nyelveket. Tudósok látogattak hozzá szerzeményei tanulmányozására. S egyszer csak megszületett a nagy elhatározás: megismétli a nagy példakép útját azonos nyomorúságos körülmények között. (Romániában is – mint Magyarországon – 5 dollárral eresztették külföldre az odakívánkozókat. Úgy kell nekik... Ebből nem-hogy Dardzsilingbe, de Debrecenbe sem lehetett eljutni.)

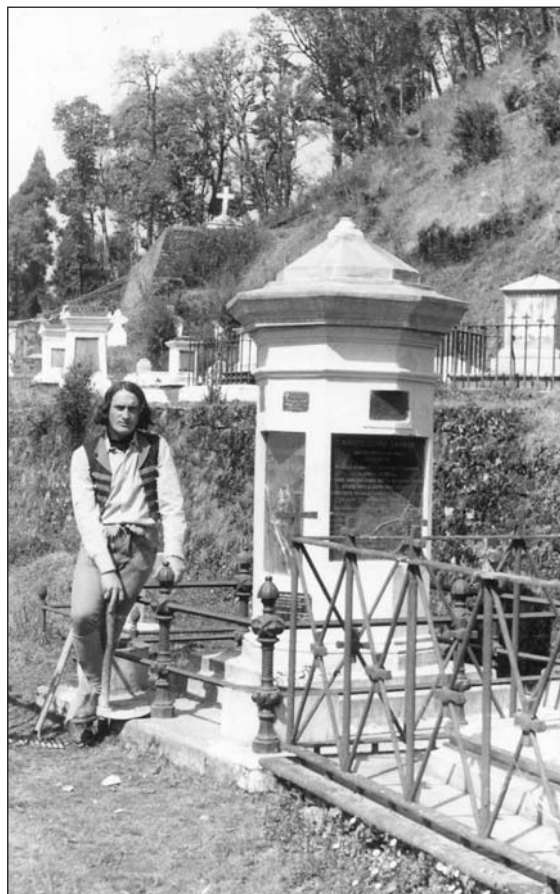
Most már tervszerűen készült. Megtanult arabul, meg a hindi és urdu nyelvet. Mást is meg kellett tanulnia: a nélkülözést. Évi szabadsága idején sokszáz kilométeres gyalogutakat tett. Gyakorolni kellett az éhezést. Amikor már 6 – azaz hat – héten át bírta az éhezést, elindult a nagy útra. Szülei csak akkor tudták meg, hogy elindult, amikor reggel nem találták szobájában. Hajnalok hajnalán kiállt az útra, s az első motorossal elvitette magát Csomakőrösre. Székely táskájában egy székely „harisnya”, egy váltás fehérnemű és az 5 dollár, közjegyző által lepecsételt borítékban. (Csomakőrösön felvett egy marék földet azzal a szándékkal, hogy azt elhinti Csoma Sándor sírjánál.)

Brassó, Bukarest, Isztambul. Innen potyautasként hajón Alexandria. (Ugyanis háború dúlt a kurdok és a törökök között.) Innen Szírián át Kuvait. (Irak és Irán is hadiállapotban volt.) Majd mohamedán zarándokok hajójára kéredzkedve érkezett Bombaybe. Itt az utcán hált páriák körében. Szerencséjére csak két héten át nem látott ételt. Végül **1973. február 21-én** érkezett el a nagy (a világtörténelemben páratlan!) nap. Megállhatott Kőrösi Csoma Sándor sírjánál Dardzsilingben. A sírhely környékét rendbetette. A magával vitt 50 tekercs film maradék kockáival felvételeket készített. Dolga végeztével hazaindult. Talált egy élő magyart is – Varga Bertalan volt pannonhalmi szerzetest –, aki feltáplálta. Majd néhány támogatója segítségével repülővel Bukarestbe szállt. 280 napig tartott az ő útja. Szülei arról vették észre fiúk megérkezését, hogy éjjel csobogott a fürdőszoba víze. „Hagyjuk aludni, majd reggel találkozunk.”

Bár ők is székelyek, becsapódtak... – Fiuk ugyanis hajnalok hajnalán gyalogosan elindult Csomakőrösre (ez „csak” 60 km). A sírhelyről hozott marék földet Csoma Sándor egykori szülőháza udvarán hintette el. Fecskeszárnyon terjedt a hír: „Ödi megérkezett”. Mire Csomakőrösre érkezett, 10.000 ember várta a piciny faluban. 1973. június 30-án jelentette: „A küldetést elvégeztem!”

Mi volt útjának célja? – *Világgá hirdetni: „Ne bánts a magyart!”*

Mit kapott mindezért? – Tiszteletbeli presbiter címet a kézdivásárhelyi eklézsiától. Hat év múlva pedig sírhelyet a református temetőben. Ugyanis az emberfeletti próbatételek következtében tüdejének 3/4 része inaktívvá vált. Még egy kései „jutalmat” is kapott: 2000. május 1-jén 45 kőbányai elénekelte sírjánál: „Tebenned bízunk eleitől fogva!”

Egy évvel halála előtt a hollandiai egészségügyi minisztérium útján megkapta azokat a gyógyszereket, melyekhez a marosvásárhelyi klinika orvosai nagy reményeket fűztek. Ám későn. Még ő sajtóközlemény címezte meg a halotti kártyák borítékait. A szűkszavú jelentés így hangzott: „1979. október 22-én 39 éves korban elhunyt Jakabos Ödön. Temetése 25-én a kézdivásárhelyi református temetőben.”

Indiai útinaplója holta után, 1983-ban jelent meg nyomtatásban – felesége, Molnár Mária gondozásában.

Marosvásárhelyt kapta a költő Zrínyi Miklós híres irata, a „Ne bánts a magyart!” címet. Ez ott most életművé nemesedett. Ez lett a távoli Himalája tövében tartott presbiter-lelkész „konferencia” zárónyilatkozata és üzenete. Jól értették és megjegyezték ezt 1973-ban Erdélyben.

Hát ezért kell ismernünk és számontartanunk Jakabos Ödön presbiterársunk nevét!

Papp Vilmos

„Keresztszülőség” a Kollégiumért Nagyenyedi Emlékezés az Országházban

A Nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium alapításának 390 éves és Bethlen Gábor fejedelemmé választásának 400 éves évfordulója alkalmából a nagyenyedi Bethlen Gábor Alapítvány február 22-én ünnepi ülést rendezett az Országház felsőházi termében. Erre meghívták a nagyenyedi öregdiákokat, az Alapítvány által szervezett kereszt-szülő program résztvevőit és a Kollégium számos diákját. Utóbbiak székely népviseletben fogadták az Országház belső lépcsőin a meghívott vendégeket, akiket *Kövér László*, az Országgyűlés elnöke, *Répás Zsuzsanna*, nemzetpolitikaért felelős helyettes államtitkár, *Kató Béla*, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke és *Mihai Horatiu Josan*, Nagyenyed polgármestere köszöntöttek. Főtiszteletű *Kató püspök* úr különös részletességgel méltatta azokat a kiemelkedő orvosokat, történészeket, matematikusokat, akik vagy maguk, vagy édesapjuk révén váltak örökösivé Nagyenyed szellemiségének. Egy példa a sok kollégiumi hallgató közül: *Antal János* erdélyi püspök, akinek leszármazottai egészen dédunokájáig, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, Szentágothai professzorig, gyarapították a magyarság szellemi értékeit.

Az ülést színesítő ének- és táncszámok után előadások hangzottak el a Bethlen Kollégium történetéről és szerepéről az erdélyi és magyar társadalom életében. Két „vén diák” szívet melengető felszólalása és a Kollégium kórusának szolgálata után *Lélfay Koppány*, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. vezérigazgatója szólt a Kollégium jövőjéről, biztatva mindenkit, hogy egy-egy diák fogadott „keresztszülője”-ként vállaljon részt a fenntartásban. A „keresztszülő” vállalja, hogy egy diák egy vagy több évi kollégiumi ellátásának költségeit fedezi. Az ülés után a háznál fogadást rendezett a résztvevők tiszteletére, ahol alkalom nyílt többek között találkozásra a „keresztszülők” és a támogatott diákok között.

Erre a támogatásra mi is felhívjuk református testvéreink figyelmét: aki vállalkozik „keresztszülő”-ségre, küldje el jelentkezését a Bethlen Gábor Kollégium címére (51520 Aiud-Nagyenyed, Str. Bethlen Gábor nr. 1. Románia) vagy a keresztszulo@yahoo.com e-mail címre, ahonnan a további tudnivalók megkaphatók.

SzS

Magyar gyermekgyógyász presbiter Kenyában

Február 22-én a Budahegyvidéki Egyházközségben számolt be *dr. Muzsnay Ágota* endokrinológus gyermekorvos, a gyülekezet presbitere, afrikai útjairól és tapasztalatairól. Egy európai gyermekgyógyász társaság felkérésére utazott őt egymás után következő évben Kenyába, hogy ott nemcsak kenyai, hanem Afrika számos szub-szaharai országából érkező gyermekorvosnak tartson továbbképző tanfolyamot. Leginkább Nairobiban és Mombasában, Kenya két legnagyobb városában dolgozott, viszonylag jól felszerelt kórházakban, amelyek működését mégis nehezíti a vezetékes ivóvíz hiánya, a sokszor több száz km távolságból érkező betegek hozzátartozóinak elhelyezése és az a körülmény, hogy sok – főként daganatos betegséggel – gyermeket azért „felejtenek” a kórházban, mert a távozáskor fizetendő ápolási díjat – betegbiztosításuk nem lévén – nem tudják a szülők kifizetni.

Református presbiter lévén igyekezett felvenni a kapcsolatot a helyi protestáns gyülekezetekkel is. Kenya lakosságának ma 78%-a keresztyén, illetve 45%-a protestáns. A két legnagyobb Kenyában a presbiteriánus és a pünkösdista egyház. Meggyőződése, hogy a keresztyénség ilyen nagy részaránya többek között azoknak a misszionáriusoknak is köszönhető, akik a mi református egyházunkat képviselték. Egyiküket, *néhai Csákány Istvánt* még gyermekkorából

ismerte, mert családja akkor az érldligeti gyülekezetbe járt. Ugyancsak emlékezetes szolgálatot végzett Kenyában a *néhai dr. Pásztor János* teológiai professzor is.

Dr. Muzsnay Ágota szívébe zárta az afrikai gyermekeket és Krisztustól tanult szeretettel adta át tudását az afrikai gyermekorvosoknak. Ha újból alkalmat kap, szívesen utazik újra Afrikába.

A fenti beszámoló írójának az a véleménye, hogy az ilyen szolgálatot – a „külmiszió” szó mintájára – nyugodtan lehetne „küldiakóniá”-nak nevezni.

SzS

Presbiterek Jézus körül

Ha a mai bibliaórai gyakorlatot, s az órák személyi összetételét meg- nézzük, bizony nagyon eltérő képet látunk. Vannak bibliaórák, ahol egy vagy két presbiter van csupán jelen. Van, ahol vegyesen, presbiter- tek és nem presbiterek egyenlő arányban vannak, és van olyan is, amikor a presbitereknek külön bibliaórát tartanak. Természetesen föl kell tenni a kérdést: Kell-e, lehet-e a presbiteri bibliaórát úgyneve- zett rétegalkalmaként szervezni avagy nem?

Ha bibliai analógiát keresünk, láthatjuk, hogy Jézus idejében is különböző alkalmak voltak. Volt, amikor a sokaságot tanította, volt, amikor egy szűkebb társadalmi csoportot, pl. a vámszedőket, és volt, amikor a szűk tanítványi kört, az apostolokat gyűjtötte maga köré, és nekik tartott „bibliaórát”. Nos, ha párhuzamot akarok vonni, azt kell mondjam, hogy a presbiter a gyülekezet „apostoli” körét al- kotják, illetve kell hogy alkossák. Persze ha és amennyiben... Ez a fölismerés mindenképpen azt akarja alátámasztani, hogy szükség van – de nem egy netán felsőbbrendű különválás okán! – presbiteri bib- liaórákra. Szükséges, hogy azok, akikre feladat bízott, az Ige köré gyűljenek, ahogy a tizenkettő is tette. Sőt azt is észre kell venni, hogy Urunk már a missziói parancs előtt három évig oktatta tanítványait. Nála még minden a helyén volt. Ez persze nem jelenti azt, hogy a feladatvégzésre nem kell folyamatosan készülni. Ezért is fontos, hogy a presbiterek közösségben legyenek Krisztussal, s ennek egyik for- mája – az egyéni bibliaolvasás, az istentisztelet stb. mellett – a pres- biteri bibliaóra. Ki kell mondanunk: a presbiteri szolgálat elsősorban bizonyosságtévés a személyes hit megvallásával, a magánélet intézésé- vel és a gyülekezet kormányzásában. Ez a szolgálat tehát ismeretet, sőt Krisztussal való személyes kapcsolatot feltételez, mert csak így történhet meg az a szemléletváltás, amely nélkül tekintetünk a látható dolgokon marad, csak a meglévőket látjuk, ezért aztán világi célokat világi módon akarunk elérni. Gyülekezet helyett elkezdünk gyüle- kezeti szintű külsőségekben gondolkodni, s a misszió programmá silányul, a lélek mentése helyett számok mentésébe kezdünk. Miért? Mert kiléptünk a tanítványi körből, vagy ki tudja, talán nem is, ne- tán csak kevesen tartoztunk oda. *Mi a haszna tehát a presbiteri bib- liaórának?* – tesszük föl a kérdést. Mindenekelőtt az, hogy általa el- mélyült lelki kapcsolatba kerülhetünk Urunkkal, Megváltókkal, má- sodsorban pedig, hogy alkalmassá válunk a szolgálatra.

Természetesen itt is fölmerül a módszer kérdése. Nos, ha szabad ismét bibliai párhuzamot vonni, azt mondom, *meg kell tanulnunk* azt a jézusi-apostoli dialógust, amelyről az evangélium lapjai számolnak

be. A tanítás adott. A Szentírás kezünkben van. S talán már sok min- dent olvastunk, de vajon tudunk-e, merünk-e kérdezni, ahogy az apostolok tették? A kérdés föltevése azt jelenti, hogy már tudatosab- ban, célirányosabban olvasunk, mert már valamire keressük a választ. Van kérdésünk! A kérdés passzív módon megfogalmazza azt, amit tudunk – hiszen a kérdésnek mindig van ismeretalapja –, és egyúttal rákérdezzük az ismeretlenre. Képletesen szólva: lélegzünk. Kiprésel- jük magunkból, ami bennünk van, és beengedjük, beszívjuk az élet levegőjét. Nem véletlen, hogy Káténk is ezt a módszert alkalmazza. A kérdés a gondolkodás bizonyítéka még akkor is, ha valaki nehezen tudja megfogalmazni. A gondolkodó és érdekelt ember kérdez, csak az apatikus, a hit és üdvösség iránt közömbös egyháztagnak nincs kérdése. Persze a bibliaóra vezetője segíthet a kérdések megfogalma- zásában – olykor maga Jézus is kérdez –, de sohase irányító, illetve kizárólagos módon, vagy ha mégis, azt úgy kell tenni, hogy azt a má- sik is sajátjának érezze. E nélkül ugyanis nem valósul meg a válasz befogadása, és bár elhangzik a megoldás, de nem válik azzá. Jézus még a provokatív kérdést is engedte föltenni. Nála nem volt sem ta- bu, sem felsőbbrendű gőg, noha lehetett volna. Igen, a kérdésre a *célirányos olvasás* adhat, sőt ad választ, de természetesen csak *ima kíséretében*. Most talán azt mondja valaki: ezt egyedül is megtehe- tem. Meg, de akkor lemondunk a közösség kontrolláló szerepéről. Szükségünk van ugyanis megerősítésre. És evvel nem a Szentlelket iktatjuk ki, sőt inkább az Ő bizonyosságot adó munkáját szemlélhet- jük a tagok azonos látásában.

A harmadik dolog, amiért presbiteri bibliaórákat kell tartani: *a ke- resztyéni közösséggé való formáltatás szükségessége*. Csakis az Ige, azaz Jézus körül válhatunk valóban Istenre figyelő és őt követő kép- viselőkké. Így lehet közös célunk az evangélium hirdetése és annak feltételeinek biztosítása. Csak így leszünk képesek közösségi ház he- lyett templomot és gyülekezeti, azaz imádságházat építeni. És ne fe- ledjük: a templom vagy a gyülekezeti ház építése sohasem fejeződik be – még akkor sem, ha építészetileg kész –, csupán abbamarad – és ettől mentsen meg bennünket az Isten –, hiszen a templom és az ima- ház csak addig templom és imaház, amíg abban imádság, igehirde- tés, valamint hálaadó és magasztaló ének van. Ehhez pedig erő kell. Az apostolok ereje Jézus volt, az ő személye és a vele való közösség. Ismerjük föl apostolságunkat, hogy valóban küldöttekké válhassunk! Gyűljünk Jézus köré!

Apostagi Zoltán

MENEDÉK ÉS OLTALOM

1. Me - ne - dék és ol - ta - lom. Meg - tar - ta - tás

vagy Jé - zusom. Rád, né - zek, ha már nem bírom. Könnyebb

úgy, ha kezéd fogom. Me - ne - dék, Te drága menedék.

2. Köszönöm, hogy életem Tiéd lehet, bár értelem. Fel nem fogja, mért szeretsz, Mi- ért tartasz, miért vezetsz, Köszönöm, Meg- váltóm, köszönöm.

3. Örömem és bánatom Tőled veszem, Tő- led kapom, Tőled, Benned, csak általad. Szívemből ha hála fakad, Köszönöm, Megváltóm, köszönöm.

4. Kegyelem és irgalom, hogy Szent Ne- ved magasztalom. Méltó vagy, hogy éle- temmel dicsérjelek buzgó szívvel, Mene- dék, Te drága menedék.

„Útonjáró közösségek a ma egyházában”

Presbiteri csendesnap Újpesten

Több évtizedes hagyomány folytatásaként az idén is volt presbiteri csendesnap a főváros IV. kerületében, Újpesten. A szokásos, évenkénti ökumenikus imaheti és reformáció heti közös alkalmak mellett az idei protestáns csendesnapra február 17-én, bőjt első vasárnapján került sor. Ilyenkor a vasárnap délelőtti istentiszteleteken egy másik gyülekezet lelkésze szolgál a gyülekezetekben, majd délután a „soros” gyülekezet presbitériuma látja vendégül a többi gyülekezet presbitereit, biztosítva az Ige melletti közös együttléteket. A csendes napon mind az öt újpesti protestáns gyülekezet, azaz az Újpest-Belsővárosi-, Újpest-Újvárosi-, Káposztásmegyeri református, valamint az evangélikus és a baptista gyülekezetek presbiterei, családtagjaik és az érdeklődő gyülekezeti tagok vesznek részt.

Az idei, február 17-i délutáni találkozó az Újpest-Újvárosi református gyülekezet adott otthont.

A közösségi alkalmon az öt gyülekezetből közel 50 presbiter és gyülekezeti tag vett részt, lelkipásztoraik és gondnokaik vezetésével. Az igei alkalmat *Szigethy János*, a házigazda gyülekezet lelkipásztorának testvéri köszöntése és áhítata nyitotta meg. A presbiterekhez szóló igemagyarázata középpontjába a példaadást és a kegyelmi ajándékokkal való sáfarkodást állította.

Az összejövetelen „Útonjáró közösségek a ma egyházában” címmel – mintegy a januári imahét „Úton” igehirdetéseivel kapcsolódva –, hangzott el előadás *Bittó Zoltán* Újpest-Újvárosi gyülekezeti tag, a Presbiteri Szövetség felügyelő bizottságának elnöke részéről. Az előadó összefüggéseiben szólt a ma útonjáró egyházaink, gyülekezeteink, presbiteri közösségeink helyzetéről, lelki életének prob-

lémáiról, szolgálati lehetőségeiről és a megújulási törekvésekről. Külön kiemelte az idősek és a fiatalok körében végzendő szolgálatok jelentőségét, valamint az igényként felmerülő, igei központú közösségi alkalmak előtérbe kerülését. Rámutatott arra is, hogy ez utóbbiak az újpesti gyülekezetek körében élő gyakorlattá váltak. Az előadás

kitért a Presbiteri Szövetség sokrétű tevékenységére is, többek között a hitmélítő konferenciákra, presbiteri képzésekre, a Presbiter lap áldásokban gazdag cikkeire, különös tekintettel a presbiteri „munkamező” sorozatra.

A presbiteri délutánt az Újpest-Újvárosi gyülekezet gyermekcsoportjának verses-zenés szolgálata színesítette. Az összejövetel lelkiségét emelte a házigazda gyülekezet volt konfirmandusának, *Vörösváry Márton* nemzetközi díjnyertes zeneakadémiai hallgatójának a művészi hegedűjátéka. A csendesnapot a testvéri beszélgetések formájában zajló szeretetvendégség zárta.

A presbiteri alkalmon emlékezés történt az otthont adó gyülekezet alapító lelkészére, dr. Gyökössy Endre kiváló pasztorálpszichológus, teológiai tanárra, születésének február 17-i, 100. évfordulóján. A szélesebb gyülekezeti közösség – a családtagok és országgyűlési képviselők jelenlétében – az előző nap délutánján emlékezett sokak Bandi bácsijára, s nézte és hallgatta meg videofelvételről egy 1992. évi igehirdetésének ma is időszerű üzenetét. A Megyeri temetőben levő sírjánál *Szigethy János* lelkipásztor tartott emlék-igehirdetést, majd volt gyülekezetének presbitériuma nevében *Komjáti Árpád* gondnok és *Keszeli Zoltán* jegyző koszorúzott.

-t- -t-

Konferencia és tisztújítás a Csongrádi Egyházmegyében

Március 2-án rendezte a Csongrádi Területi Szervezet tisztújító közgyűléssel összekötött konferenciáját a Szeged-Kálvin téri Egyházközség tanácstermében. Bevezető áhítatot *Juhász Árpád* helyi lelkipásztor tartott az 1Kor 1,1-3 alapján. Ebben kiemelte a „szentség” fogalmát református hitünk szerint és rámutatott, hogy mi is a szentek közösségéhez tartozhatunk. Egy régi, az egyházközségüknek szóló levél így kezdődött: „Az Istennek Szegeden élő szentjeihez”. Polgármesterüknek megemlítette azokat a református presbitereket, akik Szeged életében igen jelentős szerepet játszottak és ez jó hatással volt további viszonyukra.

A tisztújítás szép rendben zajlott le; a jelölő bizottság 4 jelöltet nevezett meg, akik közül a többek kívánságára titkosan lebonyolított szavazás során nagy többséggel az eddigi tisztikart választotta újra, tehát ismét *dr. Nemes Gábor* lett az elnök és *Orosz Adrienn* lett a titkár.

A továbbiakban Szövetségünk főtájkára tartott előadást a hit- és erkölcsstan bevezetéséről és a vele kapcsolatos presbiteri feladatokról, valamint ismertette azokat a szolgálati területeket, amelyeket Szövetségünk ma legfontosabbnak tart.

Az ezt követő beszélgetésekben azokra a nehézségekre derült fény, amelyek az iskolákban és az egyes gyülekezetekben merülnek fel a hittanoktatás bevezetésével kapcsolatban.

Isten magyar hívei tovább ápolják a Lélek lángját Az Ausztráliai Magyar Református Egyház

A Melbourne North Fitzroy-i Gyülekezet Ausztrália első református gyülekezete, melyet Nt. *Dr. Antal Ferenc* lelkipásztor alapított 1949-ben. A gyülekezet első otthona a Parkville-i Presbiteriánus templom volt, majd amikor a közösség növekedni kezdett, az Ausztrál Presbiteriánus Egyház a magyar református gyülekezet rendelkezésére bocsátotta a Fitzroy-i Napier Street-i templomot.

A hetvenes évek elején a magyar református közösség elég erősnek érezte magát ahhoz, hogy az önállósulás útjára lépjen, és megvásárolta az Anglikán Egyháztól a North Fitzroy-i Szent Lukács templomot, mely ma is a melbournei gyülekezet, sőt az egész ausztráliai magyar reformátusság lelki központja.

North Fitzroyban minden vasárnap de. 11 órától magyar nyelvű istentisztelet van, melyre szívesen várnak mindenkit. Az istentisztelet után a Bocskai Központban gyülekezeti ebéd van, ahol magyaros ételeket kínálnak. Ünnepi alkalmakkor (Karácsony, Húsvét, Pünkösd, Anyák Napja, Reformáció) rendszerint kétnyelvű istentiszteletet tartunk.

A North Fitzroy-i templom az egyetlen magyar református tulajdonban lévő templom Ausztráliában, és mint ilyen, külön jelentőséggel és szereppel bír.

A templom Melbourne szívében fekszik, mintegy 5 kilométerre a világváros üzleti és kulturális központjától. A templom mellett található a Bocskai Gyülekezeti Központ is, mely irodahelyiségekkel, tágas gyülekezeti teremmel rendelkezik, ahol számos társadalmi és kulturális rendezvényt tartanak a magyar közösség csoportjai. Magyar előadóművészek fellépésével rendez klasszikus zenei koncerteket, kultu-

rális előadásokat és vacsorával egybekötött zenés családi esteket.

A gyülekezet lelkipásztora Nt. *Décsi Csaba* 17 éve vezeti a gyülekezetet, akit egy tizenöt tagú presbitérium segít munkájában.

A Vasárnapi iskolát *Makkai Márta* tanárnő vezeti. Az óvodás, iskolás csoportokban 34 gyerek tanul magyar nyelvet, hittant és magyar kultúrát, történelmet.

A templom előterében urnafal van, ahol elhunyt testvéreink földi maradványai vannak elhelyezve.

Az 1949-ben alakult gyülekezetet az egész Kárpát-medencéből származó hívek alkotják, akikhez folyamatosan csatlakoznak az újonnan érkezettek. A hívek minden magyar nemzeti ünnepről és történelmi eseményről megemlékeznek.

A North Fitzroy-i Szent Lukács Magyar Református Templomban Isten magyar hívei tovább ápolják a Lélek lángját.

Juhász Zsuzsa
Melbourne/Australia

KÖSZÖNET ÉS KÉRÉS

Szövetségünk ezúton is köszönetet mond mindazoknak, akik 2011. évi személyi jövedelemadójuk 1%-ával Szövetségünket támogatták. Ez 2012-ben 52.901 Ft bevételt jelentett, melyet a tagjainknak kiküldött levelek és a PRESBITER postaköltségeire használtunk fel. Kérjük kedves testvérünket, hogy – amennyiben van adófizetési kötelezettsége és Szövetségünket kívánja támogatni – 2012. évi személyi jövedelemadójából – az adóbevallással együtt kitöltendő rendelkező nyilatkozaton – a társadalmi szervezetek számára felajánlható 1% sorába írja be:

**„A kedvezményezett neve: MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG
A kedvezményezett adószáma: 19675039-1-43”**

Egyúttal kérjük, hogy a másik, e célra rendelkezésre álló nyilatkozaton az egyháznak felajánlható összeggel a **MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ**-at szíveskedjék támogatni. A kedvezményezett technikai száma: **0066**
Papír alapú bevallás esetén a borítékot ne felejtse el leragasztani és a leragasztásnál aláírni. Mind magunk, mind egyházunk nevében ezen adományát is nagyon szépen köszönjük.

Bemutatjuk az olaszliszkai református cigánygyülekezetet

Az itteni missziói munkánk tragikus események után és nehéz társadalmi helyzetben indult el, egy cigány házaspár, *Horváth József* és felesége, *Flóra* otthonában. Az egyik – korábban iszákos – megtért munkatársunk vezetett el a családhoz. Már az első beszélgetés után megnyitották a szívüket az evangélium jó hírére, és a legnagyobb szobájukat rendelkezésünkre bocsátották. Ők maguk is nagy családot formálnak, és több nemzedékben együtt élnek, de a nagy szobát minden kedden kiürítették, és az általunk leszállított, és helyben tárolt padokkal töltötték meg.

Egyre inkább szaporodott a gyülekezet, noha leginkább a gyermekek értek el a szobában, hatvanan, hetvenen, míg az édesanyák az előszobából hallgatták az alkalmakat. A tavasz érkezével kitelepedtünk a kertjükbe, míg a szomszédok a kerítésre támaszkodva hallgatták, figyelték, mi történik.

S ebben a missziói munkában a legmeghatározóbb kedves koreai testvérünk, *Choi Joung* lelkipásztor és felesége, *Anna*, illetve leányuk, *Lidike*, aki már ifjú hegedűművészként is ismert ezen a vidéken.

Cigány munkatársainkkal együtt érkezünk az alkalmakra Sárospatakról, így korábban *Horváth Istvánnal*, illetve *Gulyás Lászlóval*, feleségével, *Arankával* és leányukkal és muzsikus testvérükkel, *Gulyás Istvánnal*. Olaszliszkáról viszont *Gombos Julika* nagyleánya, *Anikó*, testvérük, *László* mind kiváló muzsikusok, a

nagymama és az unoka várnak ránk az érkezéskor. Ők nyilván az éneklést, dicséretmondást vezetik, de végzik a gyülekezeti munkás továbbképzést is a teológián.

Minden alkalom – most már a koreai testvérek által vásárolt új imaházban – énekléssel, majd egy vagy több cigány testvérünk imádságával kezdődik. Utána az Apostoli Hitvallást mondjuk el fejből, amit már a gyermekek is mind ismernek. Röviden, ismételtel értelmezzük a Hitvallást, illetve igehirdetés, tanítás hang-

zik, majd imádság, betegekért való könyörgés, közös Úri imádság és éneklés zárja az alkalmakat. Az imaházat még hivatalosan meg se nyitottuk, de már ki is nőttük. A mostani február végi alkalmunkon is mintegy 130-an voltunk együtt. A missziói, gyülekezeti munka mintegy 3 éve kezdődött, és a kicsi magzatoktól a nagyszülőkig egy nagyobb szeretetközösséget alkotunk. Az alkal-

mat, épületet ma is a korábban otthon adó házaspár gondozza, egészen az alkalom utáni feketekávé felszolgálásáig (az idősök részére), illetve a kedves Gombos Júliáék vacsorameghívásában, időnként együtt ülünk az ő asztaluknál a szolgálattelőkkel együtt, ahol megbeszéljük az alkalmat is és imádsággal indulunk tovább.

Mind a lakosság, mind az előljárásság részéről növekvő, és jelentős megbecsülést és segítséget tapasztalunk, és az Úrba vetjük további reménységünket, aki hűségesen hordozza ezt a gyülekezetet is. A hét folyamán még külön alkalmak vannak a családok és a női életek és a serdülők számára is, melyben a Gulyás házaspár, Aranka igen nagy segítséget jelentenek koreai testvéreinknek. Az Úrnak adva hálát és dicsőséget és benne reménykedve,

Dr. h.c. Szabó Dániel

Bibliaismeret és gyülekezetépítés

Presbiterképzés Ácson

A 2013-as esztendő presbiterképzési sorozatának első állomása Ácson volt. Február 22-én 35 résztvevő jelenlétében kezdődött el az előadássorozat. A cél most is a régi volt, presbiterünk minél szélesebb látókörrel bírjanak feladatuk elvégzéséhez. A képzési tematika is ezt szolgálja. *Bibliaismeret és gyülekezetépítés*. Nem lehet ehhez hályogkovács módjára hozzáfogni, a tudás, az ismeret legalább olyan fontos, mint a tapasztalás.

Gerecsei Zsolt helybeli lelkipásztor igehirdetését, igemagyarázatát hallgathattuk meg. Ő a Kol 4,7-18-ig terjedő igeszakasz alapján hirdette Istenünk Igéjét. Kiemelte, hogy vigyázzunk a ránk bízott szolgálatra, hiszen ez olyan kincs, amivel jól kel tudni sáfárkodni. Felelősséggel tartozunk gyülekezetünk, egyházunk dolgai iránt, hiszen ne feledjük, az egyház Krisztus teste és ezt így is kell kezelniünk. Pusztán létünkhez is szükséges az összefogás, óriási erő mozgatják ezt a rendszert, ehhez rendelkezésünkre áll Urunk ereje és élni kell tudnunk vele.

Szolgálatunk mozgatni ezt a rendszert.

Megismerni és megismertetni.

Imádságban tusakodni egymásért.

Hiszen mindannyian az Úrban vagyunk.

Fontos számunkra, hogy naponta olvassuk a Bibliát, azonban ezt hogyan tesszük, az nem mindegy. Ehhez nyújtott segítséget a bibliaismereti fejezet előadója, *Sugár Tamás* nagyigmándi lelkipásztor. Ő a mózesi könyvektől a Bírak könyvéig tekintette át az Ószövetséget.

Nagyon nagy mennyiségű írás ez, nem is lehetett részletezni belőle sokat, mégis a történeti sorrendiség ismertetése nagyon fontos volt. A könyvek keletkezési ideje és körülményei sok új dologra rávilágítottak. Nagyon fontosnak tartotta kiemelni, hogy a teremtéstörténet és a földtörténet szinte minden ponton megegyezik. Nagyon lényeges, hogy egy presbiter tudjon a külvilág számára megfelelő válaszokat adni az esetleg nekiszegezett és nem mindig jóindulatú kérdésekre is. Ehhez pedig elengedhetetlen az ISMERET.

A történeti könyvek végigvezetnek bennünket a választott nép viselt dolgain, sikerein, kudarcain. A nép többszöri engedetlensége és annak az ÚR által való kezelése is okulásul szolgált a hallgatóságunknak. A Bírak könyvének taglalása kapcsán emlékeztetett az előadó bennünket, hogy az akkori világ értékrendje más volt, mint ma a miénk, és bizony a sok szörnyűséget, melyet itt is leírnak, egy kicsit más szemüvegen keresztül kell nézni. A Tízparancsolat kapcsán elhangzott, hogy mi reformátusok az ószövetségi gondolkodásmódot követ-

jük, mely szerint az első négy parancsolat ember és Isten kapcsolatáról szól, míg a következő hat az ember és ember kapcsolatát vetíti fel.

Pungur Béla dorogi lelkipásztor napjaink legnagyobb kihívásáról beszélt, mely a mai presbiter szolgálatát meg kell hogy határozza. Ez pedig, hogyan veszek rész a kötelező hittanoktatás szervezésében saját gyülekezetemben. Ennél nagyobb kihívás mostanában nem érte gyülekezeinket, itt mindenkinek komoly feladata képződik.

Törvényi áttekintéssel kezdte előadását, melyben konkrét feladatok és időpontok vannak a lelkipásztor és a presbitérium számára meghatározva.

Beszélt azokról a segédanyagokról, amelyek már elkészültek és amelyek kiadása várható a közeljövőben.

Nem mehetünk el közönyösen a most következő feladatok mellett,

hiszen ha nem tesszük dolgunkat, akkor újabb generáció nő fel a HIT ismerete nélkül. Most nem tudunk senkire mutogatni, mert most nekünk kell cselekedni, mert az elkövetkező hónapok cselekedete a mi történelmi felelősségünk. Minden egyes presbiter!

Az előadás felcsigázta a résztvevőket, hiszen már előadás közben is érkeztek kérdések. Akik pedig csendben maradtak, azok is lelkiük mélyén megéreztek a tennivalókat.

Az előadás végén kérdések sokasága hangzott el, mutatva azt, hogy a téma mindenkit érdekelt.

Elkészült a pedagógiai kerettanterv, melynek felhasználásával kell majd elkészíteni a helyi tanterveket. Ami mégis a legfontosabb feladat egy presbiter számára, az az, hogy segítsen felkutatni és a válaszható hittan tantárgy tanulására irányítani az első és ötödik osztályos gyerekeket. Ehhez pedig Jézus parancsát kell mindnek előtt szívünkre helyezni: „MENJETEK...”

Most tehát nem várni kell, hanem menni kell, talpalni, kopogtatni, becsöngetni, beszélgetni, hívni, segíteni.

Most ez a presbiter feladata!

Az előadó beszélt arról is a jelenlévő lelkészeknek, hogy a közeljövőben több felkészítő előadás is lesz egyházmegyénkben a témával kapcsolatban.

Mindez azért, hogy felkészültek legyünk generációnk legnagyobb kihívására a tanrendbe állított hittanoktatás megszervezésére.

Az esemény hivatalos része a 396. dicséret eléneklésével és imádsággal zárult. Köszönetet mondunk a rendezvénynek otthont adó ácsi gyülekezetnek és az előadóknak.

Bogáth István

„KRISZTUS ITT VAN...

közel mindannyiunkhoz. Annyira szoros kapcsolatban van az emberrel, hogy benne lakik, még ha az nem is tud róla. Úgy van jelen, mint Rejtőzködő, mint égési seb az ember szívében, mint fény a homályban... Ő az Élő, előtted van, túlmutat rajtad. Ez az Ő titka: Ő előbb szeretett téged. Ez életed értelme: szeretve lenni mindörökre...”

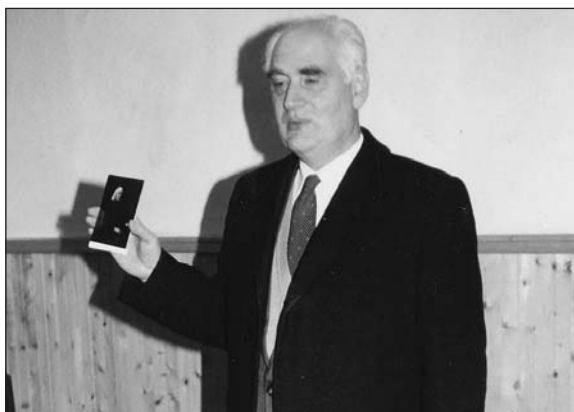
(Roger Schütz, a taizei közösség református alapítója)

Magyarország történelmét meghatározó Káténkról

Hazánk utolsó négyszáz évének történelme nem érthető a Heidelbergi Káté létrejötté és hazai fogadtatásának ismerete nélkül. Igaza van Illyés Gyulának: „Hiszed, hogy volna olyan-amilyen magyarság, ha nincs Kálvin? Nem hiszem.” (A reformáció emlékműve előtt). Ugyanis Kálvin fogalmazta meg a zsarnokkal szembeni ellenállás isteni jogát. Az emlékművön áll Bocskay Istvánnak is a szobra! Az 1563-ban megfogalmazott és Kálvin által jóváhagyott Heidelbergi Káté válasz a tridenti zsinat több tucatnyi átkára. (Aki a nép kezébe adják a Bibliát, akik nem tisztelik a szentek ereklyéit, akik nem ismerik el a római pápa főségét stb.) Az átok akkoriban nem egy pusztító szitokszó, hanem egy bárhol, bárki által végrehajtható halálos ítélet! A 80. kérdés-felelet az ellenállás csúcsa. Félreérthetetlenül elítéli az akkori önkényuralom jelképét. (Akkor a mise ugyanazt a szerepet játszotta, mint nálunk a XX. században a vörös csillag...) A hihetetlen hatalmú klérus privilégiuma. A salzburgi vagy esztergomi érsek – Pázmány – élet és halál ura.

Ugyancsak 1563-ban született Johannes Althusius. Majdan 23 éves korában a jog- és államtudományok professzora. A legelső államismereti, alkotmányjogi mű szerzője. A H. K. nyomán sok

száz bibliai igét idéz „Politica” c. művében. Ez lesz 150 év múlva az USA Alkotmányának alapja. Althusius kiváló tanítványa viszont a magyar Alvinczy Péter nemzetközi jogász és kassai magyar prédikátor. Bocskay és Bethlen főtanácsadója, végrendeleteik elkészítője és végrehajtója. Mellesleg a bécsi béke magyar küldöttségének szóvivője. Ő nem csak az Aranybulla és a természetjog alapján, hanem a Szentírásból vett idézeteivel Európa fejedelmei részére írt három latin nyelvű

művében fejtegeti a népszuverenitást és az ellenállás jogát a zsarnokkal szemben. Igéi között szerepel Dániel 4,31 (A megőrült Rudolfra emlékeztetve), 2Kir 18,7 (Bocskay küldetésére utalva), 5Móz. 17,15 (Csak nemzeti király választható)...

Megállapításai visszhangzanak II. Rákóczi Ferenc szabadságharcában (Ráday Pál által fogalmazott Manifestum), Kossuth Lajos szabadságharcában is.

Röviden: Kálvin nélkül nem lett volna Heidelbergi Káté. Enélkül nem lett volna Althusius. Ezek híján az USA-nak nem lett volna olyan-amilyen 1789-es Alkotmánya. Magyar szabadságküzdelmek nélkül pedig nem lenne ma magyarság.

DRPV

A Heidelbergi Káté 450. évfordulóján

Az előző, harmadik forduló megfejtőjéhez képest a negyedik forduló Káté-kvíz válaszadóinak névsora bővült és a válaszokat nagyon köszönjük. Különösen azok a válaszok jelentősek hitünk erősítésére, amelyek részletesen, pontosan, odaszánással kerültek a kvízbe. Eleink is időt szántak a kérdés-feleletekre, legyen nekünk is időnk részletes válaszokra! Isten áldja minden igyekezetüket ebben továbbra is.

KÁTÉ-KVÍZ (V.)

KÉRDÉSEK

- ❶ Jézus Krisztus életében és annak végén mit hordozott el?
(Válasz: .... kérdés-felelet).
- ❷ Más szóval hogyan fejezi ki a HK Jézus Krisztus szenvedését?
(Válasz: .... kérdés-felelet).
- ❸ Jézus Krisztus szenvedésének négy gyümölcse van. Melyek ezek?
(Válasz: .... kérdés-felelet).
- ❹ Két dolgot tanít a HK halálunkról. Mi ez?
(Válasz: .... kérdés-felelet).
- ❺ Mi Krisztus feltámadásának hármasszóna?
(Válasz: .... kérdés-felelet).

A negyedik forduló megfejtőinek névsora:

Csonka György, Budapest • Karmacsi Zoltán, Túrístvándi • Király István, Tiszake-szi • Kis Böndi János, Nyíregyháza • Knul János (e-mailen) • Mészáros Bálint, Miskolc-Alsóváros • Nerada Mátyás, Újpest • Rehor Lászlóné, Vajdác-ska • Szabó Klára, Miskolc-Hejőcsaba • Szalóczy Gyula, Miskolc-Belváros • Szamosi Dániel Ferenc, Budapest • Székely Tamás, Mernye (III. és IV. forduló válaszai együtt érkeztek) • Szucsányi Károly, Barabás • Varga Lászlóné, Mernye • Zóka Benjámin, Pécs-Hird

A válaszokat Testvéreink postai úton a Magyar Református Presbiteri Szövetség irodájába küldhetik el
(1092 Bp., Ráday u. 28),
illetve e-mailben erre a címre:
megamama@freemail.hu
A borítékra, illetve az e-mail tárgysorába írják be:
Káté-kvíz.
Beküldési határidő:
2013. április 15.
Dr. Békefy-Röhri Klaudia

Európa-, és nemzetformáló humánenergia a református hitvallásban Német oratórium, holland regény a Káté tiszteletére

Ki gondolná, hogy hitvallási iratunk, a Heidelbergi Káté tiszteletére, ennek 450. évfordulója alkalmából, illetve arra készülve már évekkel ezelőtt oratórium, spirituálé, s nem egy regény keletkezett. Ez napnál világosabban mutatja: mennyire él, hat, ösztönöz napjainkban is a Káté, illetve annak református szellemisége. A Káté inspiráló erejét bizonyítják a tiszteletadására készített művek.

Új német zenemű

A 2012-2013. év őszi egyetemi szemeszterének kezdete óta 100 énekes próbált a heidelbergi Protestáns Egyetemista Gyülekezetben, hogy előadják a legújabb oratóriumot a Heidelbergi Káté tiszteletére. Az oratórium komponistája *Dietrich Lohff*, aki egyházi musicalt komponált Assisi Ferencről, Lutherről opera-oratóriumot, kantátát az emberi méltóságról, és rekviemet a fasizmusnak áldozatul esett lenyel ifjú emlékére. A szövegíró *Dr. Peter Schütze*. A műnek a Káté 450. születésnapján, január 19-én volt ősbemutatója, melyen a

baden-württembergi miniszterelnök, *Winfried Kretschmann* elmondta: *a Káté nem csak református konfirmandusok százazreit erősítette, készítette fel a lelki életre, hanem mindmáig formálja a református jellemet és gondolkodásmódot, főként a hálaadás szemléletét.* A heidelbergi oratórium időutazás, hiszen a Káté születésének századig évfordulójáig, 1619-ig repíti vissza gondolatban a hallgatót, s attól indulva mutatja be a Káté történelmi útját új szavakkal és friss zenével. A mannheimi *morgenweb.de* a bemutató után lelkesen számolt be az előadásról. A mű azt az eltökélt, olykor igen fájdalmas, drámai, és esetenként véres küzdelmet idézi fel, amit a hit megújításáért, és a megújított hit megőrzéséért a református hívők folytattak szerte Európában. Ennek a küzdelemnek egyik fontos lelki muníciója volt a Heidelbergi Káté. „Hatalmas zenei esemény volt a bemutató” – jegyezte le a mannheimi lap cikkírója.

Holland regény a Káté nemzetformáló erejéről, nemzeti szabadalom jellegéről

Geert Mak könyve, „Az apám évszázada” eredetileg közel 700 oldalas családrege. 1999-ben jelent meg Hollandiában, majd viszonylag hamar, 2001-ben már magyarul is olvasható volt, megelőzve például a 2003-ban készült német fordítást. A könyvben sok életrajzi elem jelenik meg. Családi fotók, levelek engednek bepillantást a szeretettel mesélt család-

történet éveibe, fordulópontjaiba. A családon keresztül rálátunk egyházi, politikai és társadalmi eseményekre, összefüggésekre, valamint érzékelhetjük a tulipános ország fejlődését az elmúlt században. De az egykori holland gyarmatbirodalom távol-keleti szálai is felfejlenek a történetben. Az is plasztikusan jelenik meg az olvasó előtt, milyen közvetett vagy közvetlen befolyása volt, van a királyi demokráciában a református (és más) egyháznak a politikai és társadalmi életre. És a Káté? Mak édesapja református lelkész volt, így ő otthonról hozta magával a Biblia és a Káté, meg a különféle egyházi-teológiai áramlatok ismeretét. Meg azt a *mentálitást, amit a hitvallás Hollandiában formált: az egyenességet, puritánságot, az élet dolgaiban azt a személyes bizonyosságot, hogy bármi jöjjön, Jézus Krisztus tulajdonai vagyunk, s Őerte és Általa el nem veszhetünk.* A Heidelbergi Káté szerepét a bibliai, hitelvi fundamentumok megőrzésében látta leginkább a szerző, ennek konzervatív, megtartó erejét pedig a Kuyper Ábrahám református miniszterelnök által vezetett Forradalomellenes Párt erős nemzetérdekű tevékenységében. Legfőképpen azonban a *kemény munkában, ami a hitvallásos kálvinizmus „nemzeti szabadalma” volt az országban.* Még a szociáldemokraták jelmondata mögött is a Káté nemzetformáló, nevelő hatása érződik a 20. században. E jelszó így hangzott: „Építsetek iskolákat és bezárhatjátok a börtönöket!” Emögött pedig szervesen és szervezően húzódik meg a templom-iskola együttesének, a keresztyén erkölcs egységalkotó dinamikájának történelmi gondolata és tapasztalata. Így szervesült a magyar reformátusságot olyan sok, többszázados kapcsolatrendszeren magához fordító/fűző, példaadó Hollandiában élettapasztalattá, politikai programmá, neveléssé, nemzeti alkotóerővé a Biblia, illetve a reá épülő Heidelbergi Káté szellemisége, etikája, karaktere. Így e regény is nagyszerűen példázta, hogy a Biblia mellett a *Káté nem csak egyéni sorsformáló, hanem történelmi léptékű nemzetformáló humánenergiává vált a tulipánok földjén, tengerfoglaló lelki testvérnépünk századai során...*

Dr. Békefy Lajos

Katolikus – református párbeszéd

Február 27-én este a Zsinat tanácstermében a Károli Református Egyetem párbeszédet szervezett a református és a római katolikus egyház képviselői között médiáról, kommunikációról. A nyilvános párbeszéd résztvevői *Dr. Bölskei Gusztáv* püspök, az MRE Zsinatának lelkészi elnöke és *Dr. Várszegi Asztrik* pannonhalmi főpát, valamint moderátorként *Gégény István* voltak. Püspökünk hangsúlyozta a média fontosságát, valamint azt, hogy ne csak akkor beszéljünk hitünkéről, életünkéről, amikor megkérdeneznek. Példaként említette a Tiszáninnyi és a Tiszántúli Református Egyházkerület által közösen működtetett Európa Rádiót. Annak ellenére, hogy társadalmunkban „látványkultúra” uralkodik, igény van a hallásra is. A főpát úr a diszkréciót és a mérték tartást, mint a bencések alapelveit tartja követendőnek, mert a médiában gyakoriak a megrendezett és csúsztatásokkal kommentált események. Pannonhalmán a diákok idejét igyekeznek értékes programokkal kitölteni, a TV nézése általában csak egy-egy sportmérkőzés idejére korlátozódik. Mindkét résztvevő kedvezően nyilatkozott az MRE „Fiú” című filmjéről.

A párbeszéd során a felek kitértek két témára is: XVI. Benedek pápa visszavonulására és a Heidelbergi Káté új fordítására, amelyben továbbra is szerepel a 80. felelet ismert befejező mondata. Az első témánál püspökünk megemlítette, hogy *Vályi Nagy Ervin* néhai

teológiai professzor személyesen levelezett az akkor még *Ratzinger* bíborosként szereplő pápával. A főpát úr elmondta, hogy egyházát meglepte a visszavonulás, hiszen II. János Pál haláláig gyakorolta hivatalát, és ezt várták gyakorlatként továbbra is. A másik témával kapcsolatban a moderátor megemlítette, hogy a HK 80. feleletéért püspökünk bocsánatot kért a szegedi Dómban. Kérdésre püspökünk elmondta, hogy az utolsó mondat főleg a tridenti zsinatnak a protestánsokat elítélő határozatai miatt került a szövegbe, de – amint a moderátor megjegyezte – esetleges kihagyását nem segítette XVI. Benedek „*Dominus Jesus*” című enciklikája sem. A Zsinaton ezt tárgyaló közösségnek nem volt mandátuma a szöveg megváltoztatásához, de készülnek a Káté magyar megszüvegezésére egy új bizottságban, a bántó kitétel kihagyásával. A főpát úr megértette és kijelentette, nincs „tüske a szívemben”, de a jövőben mindkét félnek kerülnie kell az ellenreformációs szóhasználatot.

A hallgatóságban jelen volt szövetségünk főtítkára is, aki hozzászólásában kifejezte azt a reményét, hogy a leköszönő pápához hasonlóan, a következő pápa életében sem a struktúra, a hivatal, a hatalom, hanem Jézus Krisztus lesz az első helyen.

SzS

Mit jelent nekem hitvallásunk?

Van úgy, hogy hitünk igazságaival kapcsolatban nem ért meg az ember azonnal egyes dolgokat. Ilyenkor érdemes elolvasni hitvallásainkat. Erre nekem is volt szükségem. Az úrvacsorával kapcsolatban nem volt világos, miért teszi hozzá Pál apostol a szerzetesi Igéhez az 1Kor 11,26-ban: „...az Úrnak halálát hirdesétek, amíg eljön”. Miért ne a feltámadást hirdessük? Erre a kérdésre a Káté 40. felelete adott választ: „...semmi más módon a mi bűnünkért elegendeni nem lehetett volna, hanem csakis magának Isten Fiának a halála által”. Az emberiség történelme az Ő halálával érkezett el fordulópontjához, amikor Átala minden halandó bűne eltöröltem és ez nem a feltámadás pillanatában következett be. Nem csoda, ha református eleink a legnagyobb ünnepnek Nagypénteket tartották. A feltámadásról pedig a Káté 45. felelete azt mondja, hogy az bizonyíték a halál legyőzésére és a mi feltámadásunkra adott zálog. Az úrvacsora tehát méltán az Ő halálát hirdeti.

Dr. Szilágyi Sándor

„Mi életedben és halálodban egyetlen vigasztalásod?” ... ismételtük annak idején a konfirmációs vizsgára készülve, de az első kérdésnél sokkal tovább nem is jutottunk... Aztán évtizedek teltek el anélkül, hogy említés esett volna róla az istentiszteleti alkalmon vagy a bibliaórákon. Valahogy szinte feledésbe ment a Káté. Akkor találkoztam vele legközelebb, amikor egyszer felkértek arra, hogy Jézus Krisztus hármasköréről tartsak bibliaórát. Készülés közben eljutottam a Heidelbergi Káté 31. kérdés-feleletéhez. Elbűvölt tömör és szabatos fogalmazása, és tökéletes Ige-hűsége. Egy csapásra felfedeztem magam számára. Azóta sok év telt el. Kérdésről-kérdésre végigvettük bibliaórán is, és hallom idézni itt is, ott is az országot járva. Mégsem került feledésbe a most 450 éves Káté! Ma is református keresztyén hitünk hiteles összefoglalása.

Dr. Viczián Miklós

NYITOTT SZEMMEL

Mit keres egy ilyen témájú cikk a Presbiterben? – kérdezheti az olvasó –, hiszen ez nem egy orvosi szaklap! Érthető reagálás, de ha beleolvas, mindjárt megérti a téma okát...

Az igazi keresztyén élet – bizonyoságtévő élet Krisztus mellett; úgy is mondhatjuk: szolgálat mindenfajta ember felé. Az elmúlt fél évszázadban azonban csak ritkán fordult elő, hogy a mindennapi életben elmebetegekkel hozott össze a sors. Ha néha előfordult, akkor is csak az enyhébben betegekkel találkoztunk. Ezeket a szerencsétlen felebarátainkat ui. kórházba, elmeegógyintézetbe utalták hamar; hogy ha lehet gyógyítani, gyógyítsák, ha nem, akkor legalább elkülönítsék a társadalomtól. A szaporodó számú elmebetegekkel így aztán inkább csak az orvosok és az ápolók találkoztak napi szinten.

Manapság azonban mind többször beléjük botlunk... Ez persze nem véletlen; egyrészt azért, mert a sok beteg ellátó Lipótmezőt esztelen módon felszámolták, bete-

geit jórészt szélnek eresztették – másrészt, mert az elmebetegek jellemzően orvoshoz sem akarnak fordulni, nemhogy kórházba menni szándékoznának. Ui. üldözöttek, meg nem értettek stb. érzik magukat, nem pedig betegnek. Nem véletlen, hogy őket minden időben (enyhébb vagy keményebb erőszakkal) akarataik ellenére küldték az e célra szolgáló intézetekbe. Tudjuk, hogy most már csak a kifejezetten közveszélyesek esetén kerülhet sor ilyesmire. Ezért – érthető módon – szaporodnak környezetünkben az elmebetegek (akiken ahelyett, hogy segítenének, „emberi jogukat” védelmezik).

Mit tehetnénk értük mi, presbiterek, vagy egyszerűen keresztyén emberek? Szakszerű, orvosi segítséget nem tudunk nekik nyújtani – mégis sokat tehetünk! Már azzal is segítünk, ha türelmesen elviseljük őket... Ti. ha nem gorbóztatjuk le őket értelmetlen magatartásukért, idegeinkre menő hisztériás kitérőseik miatt. Ha megértjük, hogy nehezen elviselhető ma-

Elmebetegeink

gatartásuk oka éppen az, hogy ők maguk nagyon szenvednek. Beképzéseik, üldözési mániáik számunkra irreális dolgok, számukra viszont rémületes valóság. Irgalmasságot gyakorolunk velük szemben, ha türelemmel, megértő szeretettel meghallgatjuk – szívderítőnek nem nevezhető – szavaikat, kitérőseiket. Vigasztaló szavaink nem fogják meggyőzni őket, de enyhíthi kínjukat megértésünk. Arra szeretném biztatni a (főleg erősebb idegzetű) testvéreket, hogyha találkoznak ilyen szerencsétlen emberrel, ne meneküljenek előle, hallgassák meg, vegyék emberszámba, mint felebarátjukat... Ugyanakkor ne próbáljuk kitanítani őket, hiszen ha taníthatóak lennének – nem is lennének már betegek!

Mit mondott Jézus? Kiket állított jobb keze felől? Ugye többek közt ezt mondta: „...beteg voltam, és meglátogattatok” (Mt 25,36b) De ugye ezt minden keresztyén ember ismeri...?

Kövespataki László

Mini „Ravasz” breviárium

Isten a halált tette az élet formáló erejévé. E felfedezéssel magának az Istennek a szívébe pillantunk bele és meglátjuk ott világtalányunk és saját életünk megoldását: a kereszt titkát. Ezért kellett Istennek emberré lennie, ezért kellett Jézusnak az

emberi élet hasonlatosságába öltözni, hogy az Ő halálának ereje ott álljon világunk középpontjában, mint az életnek egyetlen, örök forrása.

***

Jézus halála csak földi képében halál: isteni képében az élet ősméhe és az örökkévalóság csúcspontja. Mikor mi még csak a nagypénteket láttuk, Isten már akkor a húsvétot látta, s csak azért mutatta nekünk elébb az árnyékot, hogy előkészítsen a fényre.

***

Krisztus bennünk él – ez azt jelenti, hogy akarataink Isten akaratával, életünk Isten életével egybefolyt. Bennünk elérte célját Isten és gyönyörködik diadalmában. És látta Isten, hogy jó: ezt érezni maga az üdv.

***

A hívó ember Istennek egyre több, csodálatosabb erőit érzi felszabadulni, s úgy tapasztalja, hogy az ő hitére megindulnak Isten kötött energiái és fenntartja őt. A hitetlen csak azt érzi, hogy a „véletlenek” reázuhanak és összemorzsolják... A csoda a hit világszemlélete, mert a tények és dolgok mögött a közvetlenül ható Istent tapasztalja meg.

(Idézetek Ravasz László püspök írásaiból)

KÖZGYŰLÉSI HATÁROZATOK

- 1/2013. Kgy.:** az elnökség 2012. évi beszámolóját és az annak keretében előterjesztett 2013. évi munkatervet elfogadja és az Alapszabályban rögzített irányelvek megvalósítását látja, kéri Urunk további áldott segítségét és felhívja az elnökséget és a területi szervezeteket a munkatervben foglaltak teljesítésére;
- 2/2013. Kgy.:** Isten iránti hálával és örömmel veszi tudomásul, hogy a területi szervezetek többségétől beérkeztek a múlt évben végzett munkáról szóló jelentések és esetenként az ideai munkatervek is. Felhatalmazza az elnökséget, hogy azokon a területeken, ahol a munka nem az óhajtott intenzitással folyik, vegye fel a kapcsolatot az érintett egyházmegye elnökségével és kérje azok segítségét, illetve ajánlja fel területi szervezetének a közreműködését;
- 3/2013. Kgy.:** jóváhagyólag veszi tudomásul a 2012. június 21-24. között Karcagon megrendezett 18. Nemzetközi (Kárpátmedencei) Presbiteri Konferenciáról szóló beszámolót, hálát ad Istennek érte és köszönetét fejezi ki nt. Szabó József esperes úrnak hathatós segítségéért, valamint Szentesi Lajos egyházközségi főgondnok úrnak a konferencia kiváló előkészítéséért; a konferencia tanulságait – amelyek megjelentek a „Presbiter” XXI/6. és XXII/1. számaiban, valamint honlapunkon – minden református gyülekezeti tag figyelmébe ajánlja;
- 4/2013. Kgy.:** örömmel üdvözlí és megerősíti a Szatmári Területi Szervezet megalakulását; a megválasztott elnökség tagjainak, Tóth Zoltán elnöknek, Szathmári Lajos alelnöknek és Görög Demeter-né titkárnak életére, szolgálataira Isten áldását kéri és kívánja, továbbá köszönetét fejezi ki nagytiszteletű Bartha Gyula esperes úrnak az ehhez nyújtott segítségéért;
- 5/2013. Kgy.:** köszönti a területi tisztújításokon újraválasztott vagy megválasztott elnökséget és közgyűlési küldötteket és életükre, további szolgálataikra Urunk áldását kéri és kívánja;
- 6/2013. Kgy.:** jóváhagyja az elnökségnek a 13. Országos Presbiteri Konferencia (Táhi, szeptember 5-8.) és a 33. Dunamelléki Egyházkerületi Presbiteri Konferencia (Kecskemét, március 23.) rendezésére vonatkozó javaslatait a helyszín és az időpont vonatkozásában azzal, hogy felhatalmazza az elnökséget a konkrét program, a meghívások és az egyéb adminisztratív intézkedések megtervezésére és megvalósítására;
- 7/2013. Kgy.:** jóváhagyja az elnökség javaslatát a felsőfokú népfőiskolai presbiterképzés végzett hallgatóinak összehívására és gyülekezeti szolgálataik támogatására;
- 8/2013. Kgy.:** elrendeli munkacsoport létrehozását elnökségi tagok és jogászok részvételével a közhasznúságunkat alátámasztására alkalmas világi jogszabályok keresése ill. azok beillesztése céljából az Alapszabály következő változatába;
- 9/2013. Kgy.:** megbízza az elnökséget, hogy a következő közgyűlésre jelöljön új tagokat a Gazdasági Bizottságba a Dunántúli és a Tiszántúli Református Egyházkerületek területén élő tagjainkból, hogy azok a következő közgyűlésen megválaszthatók legyenek;
- 10/2013. Kgy.:** köszönettel nyugtázza a Felügyelő Bizottság jelentését, a könyvelést végző szövetségi titkár és a pénztáros lelkiismeretes munkáját. A közgyűlés a Gazdasági Bizottság előterjesztése alapján a szokásos fenntartásokkal jóváhagyja a Szövetség 2012. évről szóló zárszámadását a mérleggel és az eredmény-kimutatással, amely szerint a Szövetség kiadásai 2012-ben 14.640.303 Ft-ot, bevételei 14.016.620 Ft-ot tettek ki. A Szövetség készpénzvagyona 2012. december 31-én 2.406.198 Ft volt, amelyből folyószámlán 2.277.563 Ft (ebből lekötve 2.000.000 Ft) és a pénztárban 128.635 Ft volt. A készletek értéke 490.230 Ft, így a Szövetség összes forgóeszköze 2.896.428 Ft;
- 11/2013. Kgy.:** az elmúlt évi adatok alapján hálás köszönetet mond elsősorban Urának, másodsorban tagdíjat fizető tagjainak, a PRESBITER előfizetőinek, az adományozóknak, nevezetesen Szövetségünk azon 327 tagjának, akik összesen 1.223.961 Ft összeggel támogatták tagdíjukon felül Szövetségünk munkáját. Ugyancsak köszönetet mond a Zsinatnak 275.000 Ft, a Dunamelléki Református Egyházkerületnek 100.000 Ft, a hollandiai Fundament alapítványnak 503.918 Ft, az Info Kft.-nek 500.000 Ft, a Magyar Takarékszövetkezeti Banknak 500.000 Ft, az Alcufer Kft.-nek 400.000 Ft, a P.M.R. Kft.-nek 250.000 Ft, a Satrax Kft.-nek 150.000 Ft összegű támogatásáért, végül mindazoknak, akik adójuk 1%-ával támogatták Szövetségünket összesen 52.901 Ft összeggel. Felhívja az elnökséget, hogy az idei évben tartalékaink kímélése érdekében kellő körültekintéssel és takarékosan gazdálkodjék, valamint felkéri a területi szervezetek elnökségét, hogy keressék meg a területükön található vállalkozásokat, hogy támogassák anyagilag közhasznú szövetségünk tevékenységét;
- 12/2013. Kgy.:** jóváhagyja az elnökség kezdeményezését havi 62.500 Ft összegű (közterhekkel együtt) elnöki tiszteletdíj megállapítására és elrendeli annak figyelembe vételét az éves költségvetésekben;
- 13/2013. Kgy.:** jóváhagyja az elnökség javaslatát, amely szerint a Szövetség két alkalmazottjának tevékenysége alapvetően az alaptevékenységhez kapcsolódik és így jogosultak utazási és étkezési költségtérítésre;
- 14/2013. Kgy.:** reménységgel és Isten iránti bizalommal nézve Szövetségünk jövőjére, jóváhagyja 2013. évi költségvetését az előző két határozat figyelembevételével, 15.360.000 Ft kiadási és ugyanekkora bevételi összeggel;
- 15/2013. Kgy.:** jóváhagyja a Gazdasági Bizottság javaslatát a Szövetség Számviteli Politikájának módosítására a közzétett változat és annak indoklása szerint;
- 16/2013. Kgy.:** jóváhagyja az elnökség egyhangú döntését arról, hogy a tagsági díjat a 2013. évre változatlanul 2000 Ft/évben állapítja meg, azzal, hogy aki a tagtársak közül megteheti, ezen felül adományaival továbbra is támogassa a Szövetség munkáját. A PRESBITER c. lap előfizetési díját belföldre változatlanul 2100 Ft/év összegben állapítja meg, míg a külföldi előfizetési díjakat Európában 4200 Ft/év, tengeren túlra 4800 Ft/év összegre emeli;
- 17/2013. Kgy.:** jóváhagyja a 2012. évi missziói beszámolót és a 2013. évi missziói munkatervet, annak teljesítésére felhívja az elnökséget és a területi szervezeteket és az abban foglaltakhoz Urunk áldását kéri;
- 18/2013. Kgy.:** jóváhagyja a presbiterképzés 2012. évi beszámolóját és a 2013. évre vonatkozó munkatervét, annak teljesítésére felhívja az elnökséget és a területi szervezeteket és az abban foglaltakhoz Urunk áldását kéri;
- 19/2013. Kgy.:** a XXI. évfolyam befejezése alkalmából megköszöni elsősorban Urának, másodsorban a PRESBITER Szerkesztő Bizottságának az elvégzett áldozatos munkát, élén Dr. PhD. Békefy Lajos felelős szerkesztővel és Heckmann Tamás tördelő szerkesztővel és kéri a Szerkesztő Bizottságot, hogy munkáját hasonló színvonalon továbbra is végezze. Méltányolva dr. Papp Vilmos nagytiszteletű úr sokrétű és kiterjedt egyháztörténeti ismeretét, továbbá gyakorlati tapasztalatot magába sűrítő cikkeit, Szövetségünk öt tiszteletbeli tagjává választja.

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL...

Január

9-én körlevéllel kerestük meg anyaországi református gyülekezteinket, melyben az ez év szeptemberétől bevezetendő hit- és erkölcsstan oktatással kapcsolatban kiadott szóróanyagunkat is eljuttattuk.

13-án a Pécs-Belvárosi Református Egyházközségben tartotta tisztújító közgyűlését Szövetségünk baranyai egyházmegyei területi szervezete.

17-én főtitkári értekezlet volt Szövetségünk irodájában, ahol a fő témák a hit- és erkölcsstan oktatás bevezetésével kapcsolatos legfontosabb teendők voltak.

19-én Szövetségünk Budapest-Déli egyházmegyei területi szervezete a Bp.-Nagyvárad téri Református Egyházközségben tartotta presbiterképzési alkalmát.

25-én Szövetségünk körlevéllel kereste meg a Sárospataki Református Teológiai Akadémián Lelkipásztori munkatárs-Katechéta szakon, ill. a Presbiteri Népfőiskolán az elmúlt években végzett hallgatókat/tesztvéreket.

31-én Szövetségünk gazdasági, valamint felügyelő bizottsága is ülést tartott, ahol a 2012. évi gazdálkodás ellenőrzése, az elnökségi ülés és a közgyűlés előkészítése került napirendre.

Február

9-én Szövetségünk kibővített elnökségi ülést tartott Budapesten, a közgyűlés előkészítése jegyében.

PRESBITER

a Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztőbizottság tagjai: *Dr. Kelemenné Farkas Márta, Dr. Kis Domokos Dániel, Kövespataki László, Mikó László, Dr. Papp Vilmos, Dr. Ritoók Zsigmond, Váczi Gábor, Dr. Viczián Miklós.* Felelős szerkesztő és képszerkesztő: *Dr. PhD Békefy Lajos.* Felelős kiadó: *Dr. h.c. Szabó Dániel.* Tördelés: *Heckmann Tamás.* Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség Irodája, 1092 Budapest, Ráday u. 28. Tel./fax: 476-3211. E-mail címünk: szovetseg@presbiter.hu. A lap a fenti címen írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj belföldre évi 2100 Ft, Európa országába 4200 Ft, a tengerentúlról 4800 Ft. Az előfizetési díj csekken fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest; személyesen is befizethető Szövetségünk Irodájában. *Lapunk fenntartását szolgáló adományaitak is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében!* Készítette a Rosental Kft. Felelős vezető: a Kft. igazgatója. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza!
ISSN 2061-4632 (nyomatott), ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiter.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztőbizottság véleményével!

Egy példány ára: 350 Ft

Ugyanezen a napon a tatai egyházmegye presbiteri konferenciát rendezett.

Ugyanezen a napon *dr. Tóth János*, Szövetségünk békési egyházmegyei területi szervezetének elnöke részt vett az aradi egyházmegye presbiteri konferenciáján.

10-én Szövetségünk északpesti egyházmegyei területi szervezete a mátravidéki kis-körben presbiterképzési alkalmat rendezett, melyen a kötelezően bevezetendő hit- és erkölcsstan-oktatással kapcsolatban előadással szolgált – többek között – *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár is.

16-án Budapesten, a Fiumei úti sírkertben *dr. Hegedűs Loránt* püspök úr temetésén Szövetségünket *dr. h.c. Szabó Dániel* elnök, *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár és *dr. Judák Endre* presbiterképzési titkár képviselte.

17-én presbiteri csendesnapot tartottak az újpesti protestáns gyülekezetek, melyről lapunk más helyén beszámolót közlünk.

20-án Budapesten, a MRE Zsinati Tanácsának ülésén Szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* képviselte.

21. és 23. között tartotta egyházmegyei konferenciáját a Budapest-Északi Református Egyházmegye Mátraházán, a Református Üdülőben.

22-én a Nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium alapításának 390 éves és Bethlen Gábor fejedelemmé választásának 400 éves évfordulója alkalmából a nagyenyedi Bethlen Gábor Alapítvány által szervezett ünnepi ülésen az Országház felsőházi termében Szövetségünket *dr. Szilágyi Sándor* főtitkár képviselte. Az alkalomról lapunk más helyén részletes beszámolót közlünk.

Ugyanezen a napon *dr. Tóth János*, Szövetségünk békési egyházmegyei területi szervezetének elnöke részt vett és előadást tartott a temesvári egyházmegye presbiteri szövetségének konferenciáján, Lugoson.

Ugyanezen a napon tatai egyházmegyei területi szervezetünk Ácson tartotta presbiterképzési alkalmát.

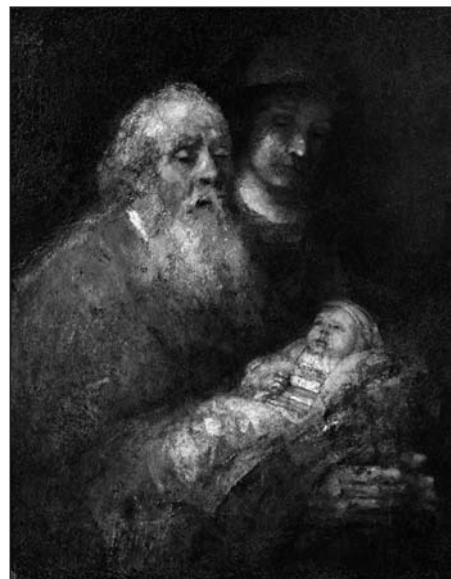
25-én Szövetségünk körlevéllel kereste fel tagjait.

Ugyanezen a napon készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja: **2013. április 15.** Megjelentetésre szánt írásaitak eddig az időpontig kérjük megküldeni Szövetségünk bármely elérhetőségére.

Váczi Gábor

Ágg Simeon gazdag hagyatéka (2.)

A templom üdvösségünk kútháza

Simeon sokfelé kereshette volna a Szabadítót. Tudós farizeusok körében. A szaduceusok pártjában. A nem ritka szájtépő messiás-önjelöltek körében.

Ő a templomban kereste Izráel Üdvözítőjét. Komolyan vette az ősi próféciákat, melyek erre biztatták. A Messiás megjelenése, a Szentély újjáépülése, Izráel újjászületése szorosan összetartozik. Simeon élete alkonyán hatalmas építkezések folytak a Templom-hegyen. Az edomita kényúr – építkezései miatt „Nagy”-nak nevezett – Heródes a templomhegy területét bővítve világszodát akart teremteni a fogság után épült szerény templomból. Simeon azonban nem a hatalom közelében kereste Izráel reménységét, hanem az építkezés területén megjelenő szerény sorsú pár karjaiban fedezte fel Krisztust. (A templom valójában még Kr. u. 70-ig sem készült el.)

A soha be nem fejezett templom – akár félkész, akár rombadólt – helye **szenthely**. (Ma is olyan „szent”, hogy akár a zsidók, akár az arabok szinte megölnék azt a régészt, aki ott ásást szervezne). Az örökség: magyarországi elárvult, vagy romos templomaink is **szenthelyek!** Itt érvénytelenek a piacgazdasági szempontok. (Csak ott fizetődik ki a templomfenntartás, ahol fizetőképes gyülekezet, vagy ígéretes pályázati lehetőség van.) Atomtámadás során elpusztult templom hült helye is szent! Ha ma valamilyen ok folytán egyetlen hívő sem él a templom közelében, a szenthely méltó fenntartása közegyházi feladat. (Ki tudja megjósolni, hogy 10 vagy 50 éve múltán nem él-e ott annyi hívő, hogy be sem fér Isten házába?) A Kádár-korszakban felállított „Baranya-bizottság” súlyosan tévedett, amikor vagy 30 templomot bontásra ítélte. Azóta felépült Baranyában a pompás bolyi, hidasi, drávaszabolcsi templom!

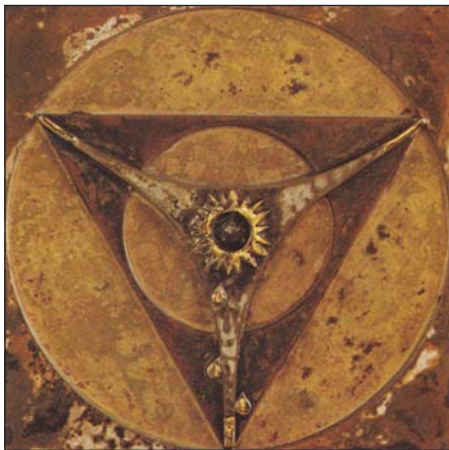
Hódolás rézzel és arannyal a szenvedő és feltámadott Úr előtt

Josua Boesch svájci református lelkész különös művészete

Istenáldotta tehetségként alkotta fémikonjait évtizedeken át a múlt évben elhunyt svájci református lelkész. 28 éven át különböző gyülekezetekben szolgált. Eredetileg aranyműves volt. Amikor ötven éves lett, megvalósította igazi hivatását: a teológus és a művész egyesült benne, s alkotta meg elmélkedésre hívó, készítő egyedi fémikonjait. Ezeknek Krisztusra mutató egyértelmű üzenetei, lélekemelő látványuk összekapcsolja az igei és a képi elmélkedést, ahogy ő fogalmazott: református kontemplációt valósított meg. A feltámadás útjává változott keresztút gondolatkörében alkotott sorozatából most két ikont emelünk ki és hívjuk a Kedves Olvasót Urunk csendjébe, a megváltás titkának lelki szemlélésére.

A feltámadott Úr szenvedésében nyer értelmet szenvedésünk

A töviskoronás Király a kereszten lehajtja a világ bűnterhét hordozó fejét annak gravitációja alatt. Bűntelen teste belenyúlik a bűn mélységeibe: a váltságmű elvégzetett. Szendését Isten megkoronázta a feltámadással, ennek előjeleként aranylik fején töviskoronája. Itt a szenvedő Feltámadottat látjuk. Az aranykorona a megdicsőült szenvedést, az Atya által elfogadott fiú áldozatot jelképezi. A sebek, a könnyek és a töviskorona is külö-

nös átváltozáson megy át itt, aranyba fordul, megdicsőül. A feltámadás egyik legfénylőbb gyümölcse az, hogy Krisztusban Isten által értelme van a legértelmetlenebb szenvedésnek is, mert minden szenvedés egy nagyobb mű, összefüggés, a megváltás része. Krisztus Lelke által ma is a szenvedőkhöz áll közel, ebben hasonulhatunk Őhöz. A Feltámadott a szenvedés által változtat meg minket és változtatja meg a világot. Őbenne érezzük meg Isten szimpátiáját, együtt szenvedését velünk, Isten fájdalmanak emberi mélységeit. Ez a Krisztus Téged is meg akar ma ajándékozni együttérző, a szenvedő embert meglátó szívvel és érte cselekvő lelkülettel, kézzel, valódi jócselekedettel. Látod a képen, hogy a szenvedésben Isten egészen benne van, jelen van? Erre utal a Krisztus szenvedő testét körbe fogó háromszöges háttér, az isteni Szentháromság, aki az egy dimenzióval még mélyebben látható kör alakú, világosabb, sárszínű rajzolatban, a teremtett világban teljesen benne

van. És mintegy centrumát képezi ennek a világnak, a szenvedésnek Krisztus. Őbenne a világban elszendedett kínoknak értelme és célja van. Krisztusban fut össze minden egyéni szenvedés és koronáztatik meg... Ahogyan Pál tanította: A mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk minden mértéket meghaladó nagy, örök dicsőséget szerez nekünk (2Kor 4,17).

Urunk élettüzet gyűjt bennünk

A szenvedések keresztútja, ami az előző ikonon Krisztusban a mélységek fele nyúlt le, ezen a képen a fordított háromszöggel felfele mutat, mintegy jelezve: a szenvedésekből a Szentháromság Isten akarata, ereje, kegyelme emel ki és fel mennyei magasságok felé. E két ikonkép ezért alkot egységet. A képen a feltámadott Úr által megnyitott út tárul fel előttünk, de ez belső út is egyben, melynek lényege: a belső lelki térben Krisztus áldozata, szeretete, az Ő feltámadásos erejével vállalt és viselt szenvedés meggyújtja a vízontszeret tüzét. Krisztus lángozó szeretetének aranya a kép közepén rátükröződik az emberlét-

re, ami azt ezüstösen veri vissza. Az atyai szeretetben pedig egyesül, eggyé lesz a fenti és a lenti, az isteni és az emberi, még ha meg is őrzik sajátosságukat: az isteni az aranyat, az emberi az ezüstöt, hiszen a bűn elnyeli az arany nemes fényét. Mi lenne ez más, mint az unio mystica, a titokzatos egység képi sejtetése. Azé, amiről János így írt: „Ha valaki szeret engem, az megtartja az én ígémet. Azt pedig az én Atyám is szeretni fogja, és elme-

gyünk hozzá, és szállást készítünk magunknak nála” (Jn 14,23). Ez a titokzatos egység táplálja bennünk az élettüzet, az Feltámadottból lelkiképpen ránk sugárzó örömet. A felfele forduló háromszög egyben felkelti bennünk a sátorlét képzetét is, a világ könnyekkel foltozott barnás háttérén. Ebben a földi sátorházban Isten szeretetének mécsese éghet. És ez maga a csoda. A sátorlét jobbra köralakban a férfi és nő Istenben lehetséges egységének jelképe látszik, ami egyben a nap és a hold titokzatos egységét is felidézi naprendszerünkön belül. Nemiségbeli és természeti egység, összetartozás is felsejlik ezen a szép fémikonon. A létezés törftényű, de nem elveszett és Krisztusban, a Feltámadottban majd teljesen és új minőségben helyreállítható és helyreáll egysége. Nagyszerű, ahogyan a svájci lelkész-művész lelkében, majd keze alatt megképződött, anyaggá képeződött, képesült a krisztusi és az emberi szenvedésűnek folytatást és célt, beteljesülést ígérő feltámadás, a teljesség útja. Ez az, amiről eleink a Heidelbergi Kátéban így fogalmaztak: Krisztus „feltámadásával a halált legyőzte, hogy minket részeseivé tehesen annak az igazságnak, amit halálával szerzett... Az ő ereje minket is új életre támaszt... Krisztus feltámadása a mi dicsőséges feltámadásunknak bizonyos záloga” (45. kérdés-felelet). Köszönjük Josua Boeschnak ezt a láttató, képi igehirdetést! A keresztre feszített és feltámadott Úr Lelke tegye elmélyültebbé és áldottá a kinyilatkoztatott titkok szemlélése által nagyheti „keresztútjárásunkat” lélekben és örvendezővé húsvétunkat. A 450 éves Káté bizonyágtételéhez gyönyörűen illik a Händel győzelmes muzsikájára írt húsvéti ének első sora: „Légyen dicsőség mindenek előtt Néked, mert te győztél a halál fölött...”. A *Győzedelmes Krisztusban kívánok áldott húsvétot Kedves Olvasóinknak.*

Dr. PhD Békefy Lajos
felelős szerkesztő